

Ulla & Peter

RISICO-INVENTARISATIE: EEN OVERZICHT

60 INVENTARISATIE-INSTRUMENTEN
BESCHREVEN EN TOEGELICHT

ARBO-BELEID

MARIEKE DE FEYTER
KITTY MEULENBELD

NIA

RISICO-INVENTARISATIE: EEN OVERZICHT

60 inventarisatie-instrumenten beschreven en toegelicht

TAMO

LSN 20263

52-238

Een uitgave van het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA

Overzicht instrumenten M.G. de Feyter en C. Meulenbeld

Redactie en produktie Uitgeverij NIA

Illustratie omslag The Image Bank

Drukkerij Casparie, Heerhugowaard

Datum van uitgave eerste druk mei 1994

Te bestellen bij: NIA, afdeling Verkoop
Postbus 75665
1070 AR Amsterdam
Tel. (020) 54 98 404/504/465
Fax (020) 644 31 02

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

de Feyter, M.G. en Meulenbeld, C.

Risico-inventarisatie : een overzicht; 60 inventarisatie-instrumenten beschreven en toegelicht / de Feyter, M.G. en Meulenbeld, C. – Amsterdam : Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA.

ISBN 90-6365-084-1

Trefw.: risico-inventarisatie; inventarisatie-instrumenten

© NIA 1994

Behoudens de in de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA.

VOORWOORD

In de vernieuwde Wet op de Arbeidsomstandigheden – kortweg Arbowet – worden de verantwoordelijkheden van de werkgevers aangescherpt. Dit is enerzijds gedaan met het oogmerk de werknemers te beschermen, anderzijds om het beroep op de sociale voorzieningen zoveel mogelijk te beperken. Belangrijke nieuwe maatregelen, genomen op grond van de EG-kaderrichtlijn voor Veiligheid en Gezondheid van de werknemers, zijn de verplichting tot het voeren van een ziekteverzuimbeleid, het organiseren van een bedrijfshulpverlening en het uitvoeren van het zogenaamde ‘basispakket arbozorg’. Dit pakket bestaat uit de vier taken risico-inventarisatie en -evaluatie, verzuimbegeleiding van zieke werknemers, vrijwillig periodiek gezondheidskundig onderzoek van werknemers en arbeidsgezondheidskundig spreekuur.

Het spreekt voor zich dat de hoeveelheid risico's en de ernst daarvan, waarmee werknemers tijdens hun werk te maken hebben, sterk afhankelijk zijn van de aard van het bedrijf. Belangrijk is daarom dat voor de inventarisatie het juiste instrument gekozen wordt.

Maar wat houdt het inventariseren en evalueren van risico's nu precies in? Welke risico's moeten er geïnventariseerd worden? Kan iemand van binnen het bedrijf dat doen of moet een arbodienst ingeschakeld worden?

Allemaal reële vragen voor hen die op de één of andere manier hiermee geconfronteerd worden. Dat zijn in de eerste plaats de werkgevers, want zij zijn verantwoordelijk voor het (doen) uitvoeren van de risico-inventarisatie en -evaluatie. Maar ook leidinggevendenden, arbo-deskundigen, arbo-coördinatoren, VGW-commissies en de medezeggenschapscommissies krijgen hiermee te maken, want zij moeten het opgestelde arbo-beleid gaan uitvoeren danwel toetsen. Deze publikatie is daarom bedoeld zowel voor werkgevers en werknemers(-vertegenwoordigingen), als voor deskundigen, werkzaam op het gebied van arbozorg en arbo-dienstverlening.

De uitgave bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt niet alleen antwoord gegeven op bovenstaande vragen. Ook wordt ingegaan op de plaats van risico-inventarisatie en -evaluatie als element binnen het arbo-beleid en welke relatie er bestaat met de andere elementen op dit gebied. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de wettelijke eisen uit het Publikatieblad 190 van de Arbeidsinspectie. Daarna volgt een uiteenzetting van de criteria die bij de keuze van de instrumenten zijn gehanteerd en het daarbij gevolgde protocol.

Het tweede deel is een overzicht van instrumenten, gericht op het inventariseren van de risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn (VGW). Deze zijn grotendeels afkomstig uit de eerder door het NIA uitgebrachte publikaties 'Instrumenten op het terrein van Arbeid en Gezondheid' door C. Meulenbeld en P. van Lingen en 'Instrumenten en modellen ten behoeve van Arbozorg', door M.G. de Feyter, H.J. Volkers en S. Nossent.

Bij de samenstelling is gestreefd naar een overzicht van instrumenten, die in Nederland in gebruik zijn.

INHOUD

DEEL I

Voorwoord	5
1 Ontstaan, doel en nut van risico-inventarisatie en -evaluatie	9
2 Plan van aanpak en overleg	13
3 Risico-inventarisatie en -evaluatie in de Arbowet	15
4 Toelichting selectie en beschrijving instrumenten	17

DEEL II

Overzicht van de instrumenten	1
Index op instrumentnaam	82
Index op auteursnaam	84
Indeling van de risicoklassen volgens Arbeidsinspectie	87
Adressen	88

1 ONTSTAAN, DOEL EN NUT VAN RISICO-INVENTARISATIE EN -EVALUATIE

Bij de totstandkoming van de EG hebben de lidstaten zich verplicht de nationale wetgeving aan te passen aan de EG-kaderrichtlijnen. Deze kaderrichtlijnen hoeven niet letterlijk overgenomen te worden, maar de aanpassingen in de nationale wetten moeten wel overeen komen met de bedoelingen van de richtlijn. In het kader van de arbeidsomstandigheden op het werk is met name de richtlijn 'Veiligheid en Gezondheid van werknemers' uit 1989 van belang. Deze verplicht elke werkgever tot het nemen van maatregelen die nodig zijn voor de bescherming van veiligheid, gezondheid en welzijn van de werknemer.

Behalve dat de wet dit voorschrijft, hebben werkgevers veel meer redenen om zich te bekommeren om het geestelijk en lichamelijk welzijn van hun werknemers. Zij hebben er wezenlijk belang bij dat het werk onder goede arbeidsomstandigheden gedaan wordt. Immers, een goede kwaliteit van de arbeid draagt in belangrijke mate bij aan een gezonde onderneming, en dus aan een hogere productie.

Verbeteringen op het gebied van de arbeidsomstandigheden kunnen allerlei directe positieve gevolgen hebben voor een bedrijf. Afgezien van 'veilige en gezonde werkplekken' kunnen dat ook zijn: teruglopend ziekteverzuim, goede arbeidsverhoudingen, betere motivatie en minder verloop. Als indirecte positieve gevolgen zouden in dit verband genoemd kunnen worden: betere en efficiëntere productie en vermindering van de milieulasten. Dit pleit dan weer voor een gecombineerde aanpak van arbeidsomstandigheden, milieu en kwaliteit.

Systematische arbozorg

Aangezien in Nederland de laatste decennia de ziektekosten onrustbarend zijn gestegen, heeft de wetgever naar middelen gezocht om de werkgever te stimuleren tot een systematische arbozorg. Daartoe is per 1 januari 1994 de Arbowet op diverse punten vernieuwd en aangescherpt. Een belangrijk onderdeel in de vernieuwde Arbowet is artikel 4, lid 1. Dit verplicht alle werkgevers tot het maken van een schriftelijke inventarisatie van de risico's die het werk voor de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de werknemers met zich meebrengt, alsmede het geven van de vervolgaanpak.

Aangezien het regelmatig voorkomt dat er op één lokatie meerdere werkgevers tegelijkertijd actief zijn, stelt de Arbowet dat dezen gezamenlijk de verantwoorde-

lijkheid voor de arbeidsomstandigheden dragen en hun samenwerking op elkaar moeten afstemmen.

De verplichting tot het opstellen van de risico-inventarisatie en -evaluatie is direct bij het inwerkingtreden van de nieuwe Arbowet ingegaan. De verplichte bijstand en toetsing door een gecertificeerde arbodienst wordt gefaseerd ingevoerd. Voor bedrijven en instellingen in risicoklasse I is dat op 1 januari 1996; voor risicoklasse II is dat 1 januari 1998.

Planmatige aanpak

Het systematisch werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de arbeid en het terugdringen van het ziekteverzuim kan gezien worden als een *arbozorgsysteem*. Wil zo'n arbozorgsysteem enige kans van slagen hebben binnen een organisatie, dan zal deze planmatig moeten worden aangepakt. Alleen goede bedoelingen – al of niet op schrift gesteld in een 'intentieverklaring' – zijn dus duidelijk niet voldoende. Het gaat om een structurele manier van werken aan verbetering van de arbeidsomstandigheden en het terugdringen van het ziekteverzuim.

Afspraken tussen werkgevers en werknemers over het te voeren arbo-beleid kunnen weliswaar mondeling gemaakt worden (bijvoorbeeld in het werkoverleg), maar beter is dit op schrift te stellen in een arbo-jaarplan. Overigens is voor bedrijven met meer dan 100 werknemers het voeren van een arbo-beleid en het maken van een arbo-jaarplan al enige jaren verplicht.

Doel van inventarisatie

Eén van de belangrijkste elementen van het arbo-beleid is het inventariseren en evalueren van de risico's. Maar risico-inventarisatie is geen doel op zich. Het is een middel om tot maatregelen te komen die de arbeidsomstandigheden verbeteren.

Het doel van de risico-inventarisatie is: het in kaart brengen van de gevaren. Dit moet gebeuren in combinatie met drie andere belangrijke elementen van het arbo-beleid. Dit zijn 'voorlichting en onderricht', 'bedrijfs hulpverlening' en 'dienstverlening door arbodienst'.

Voor al 'voorlichting en onderricht' vormen mede het fundament voor een gestructureerde aanpak. Blijkt namelijk uit de risico-inventarisatie dat bepaalde gevaren niet voorkómen kunnen worden, dan zal de werkgever ervoor moeten zorgen dat de werknemers de juiste werkprocedures volgen en over de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen kunnen beschikken. Goede voorlichting en instructie is daarbij onontbeerlijk.

De relatie met de ‘*bedrijfs hulpverlening*’ ligt in het feit dat aan de hand van de risico-inventarisatie maatregelen moeten worden getroffen om zoveel mogelijk de nadelige gevolgen van ongevallen en brand te beperken. De werkgever moet in overleg met de werknemers(-vertegenwoordiging) voorzieningen treffen en één of meer werknemers aanwijzen voor het uitvoeren van het verlenen van eerste hulp bij ongelukken, bestrijden van brand, evacueren van werknemers bij noodsituaties en het communiceren met de hulpverleningsorganisaties.

Het raakvlak met het element ‘*dienstverlening van arbodienst*’ komt tot uitdrukking in de toekomstige verplichting van werkgevers de risico-inventarisatie te laten controleren door een arbodienst. De rol van de arbodienst bij de risico-inventarisatie komt hierna uitgebreider aan de orde.

Verder heeft de risico-inventarisatie en -evaluatie duidelijk raakvlakken met de *verzuimbegeleiding*. Het verbeteren van de arbeidsomstandigheden is namelijk één van de punten van aandacht bij het verzuimbeleid, dat elke werkgever verplicht is te voeren.

Zelfwerkzaamheid

De werkgever is in zekere mate vrij om te kiezen welke methodiek hij bij het inventariseren van de risico's hanteert, maar er zijn wel enkele beperkende voorwaarden:

- er moet eerst gekeken worden of er binnen de bedrijfstak of branche een goed toepasbare methodiek aanwezig is;
- de toegepaste methode moet zijn afgestemd op aard van het bedrijf of het productieproces;
- de methode moet gericht zijn op het nemen van beheersmaatregelen en het systematisch uitvoeren daarvan, bij voorkeur volgens een gestructureerde methode;
- bij de risico-inventarisatie en -evaluatie moeten alle aspecten van veiligheid, gezondheid en welzijn (VGW) worden behandeld.

Onder het begrip *veiligheid* wordt verstaan het beschermen tegen direct lichamelijk letsel. Ter vergroting van de veiligheid kunnen werksituaties aangepast worden. Toch zullen er altijd onveilige situaties blijven bestaan. De vraag is dan hoe deze tot het minimum beperkt kunnen worden.

Gezondheid is een veel ruimer begrip dan veiligheid. Het verband tussen gezondheid en werk is niet altijd even duidelijk aantoonbaar. Om de relatie tussen werk en gezondheid op systematische wijze in kaart te brengen moeten eerst de mogelijke knelpunten worden vastgesteld.

Welzijn bij arbeid betekent ondermeer dat mensen niet overspannen mogen raken van hun werk en dat zij zich in het werk moeten kunnen ontwikkelen en ontplooiën.

Het uitvoeren van een risico-inventarisatie en -evaluatie heeft consequenties, ongeacht de uitkomst daarvan. Als een inventarisatie bijvoorbeeld ‘mislukt’ of niets oplevert, kan dit frustraties opleveren bij de betrokken of andere negatieve bij-effecten hebben.

Evaluatie

Na het inventariseren – ofwel het in kaart brengen – volgt het evalueren. Dit is te definiëren als *het inschatten van de risico's en deze vergelijken met de gangbare normen*. Daarbij komt niet alleen de vraag aan de orde of het inventariseren op de juiste manier gedaan is, maar ook of er aanleiding is voor het maken van een nieuwe inventarisatie en of maatregelen ook werkelijk tot de gewenste effecten hebben geleid. En zo niet, wat daarvan de redenen kunnen zijn. Waren bijvoorbeeld de taken en/of bevoegdheden niet duidelijk? Was er onvoldoende toezicht en controle? Of waren er niet voldoende middelen ter beschikking gesteld, danwel waren de werkvoorschriften onduidelijk? Verder moet in de evaluatie ook worden gekeken of de maatregelen, die dieper op een bepaald risico ingaan, zijn uitgevoerd. Daarvoor is vaak een arbo-deskundige nodig, bijvoorbeeld een arbeidshygiënist.

Het doel van de evaluatie is vanzelfsprekend niet alleen vaststellen of de voornemens uit het plan van aanpak de juiste zijn, maar ook controleren of deze ook inderdaad worden uitgevoerd. Uiteraard is het ook de bedoeling dat er zonodig corrigerende maatregelen genomen worden.

Prioriteiten stellen

Omdat er in het algemeen meerdere risico's tegelijk worden gesignaleerd, is het noodzakelijk prioriteiten te stellen. Bepalend hierbij zijn in de eerste plaats de wettelijke verplichtingen en de ernst van de risico's. Bij het inschatten van de risico's moet niet alleen rekening worden gehouden met de ernst daarvan, maar ook met het potentiële gevaar, de duur en de blootstelling daar aan, danwel de waarschijnlijkheid daarvan.

Bij het kiezen van de maatregelen moet een plan worden opgesteld, met daarin aangegeven in welke volgorde de risico's moeten worden aangepakt. Voor de prioriteitenstelling kunnen verschillende methoden worden toegepast. Maar om bruikbaar te zijn voor het vervolgtraject moet deze wel voldoen aan twee voorwaarden:

- er moet een mondelinge of schriftelijke toelichting zijn, waardoor de achterliggende redenering toetsbaar wordt;
- het waarom van de prioriteitenstelling moet door argumenten en bepaalde technieken van risico-schatting of -berekening ondersteund worden.

2 PLAN VAN AANPAK EN OVERLEG

Om de EG-kaderrichtlijn 89/391 'Veiligheid en Gezondheid van werknemers' te kunnen verwezenlijken, heeft de minister van Sociale Zaken de uit 1981 daterende Arbowet verder aangepast en uitgebreid. De kern van de Arbowet is, dat de werkgever ervoor moet zorgen dat een systematische en preventieve aandacht voor de arbeidsomstandigheden in zijn organisatie gewaarborgd is.

Dat kan op verschillende manieren. Voorop staat echter dat er gekozen wordt voor een aanpak die het beste past bij de organisatie. De wet stelt dus geen bijzondere eisen aan het plan van aanpak, maar wil dit kans van slagen hebben dan moet daarin duidelijk naar voren komen:

- welke maatregelen er genomen zullen worden op grond van de geconstateerde risico's;
- op welke wijze die worden uitgevoerd;
- wie verantwoordelijk is voor de uitvoering;
- welke middelen daarvoor ter beschikking worden gesteld;
- op welke termijn een en ander gerealiseerd moet zijn;
- op welke wijze en op welke momenten tussentijds gerapporteerd en geëvalueerd wordt over de voortgang.

De risico-inventarisatie is dus een belangrijke stap op weg naar een systematische aanpak, waarbij het gaat om het nemen van goed voorbereide, concrete maatregelen. Toch hoeft niet meer tijd en moeite aan het in kaart brengen van alle risico's te worden besteed dan nodig is. De omvang van de risico-inventarisatie houdt immers verband met de omvang van het bedrijf en het aantal risico's. Zo is het heel goed mogelijk dat bijvoorbeeld bij een klein, dienstverlenend bedrijf de risico-inventarisatie op één A-4 past, terwijl een groot industrieel bedrijf een lijvig boekwerk nodig heeft om alle arbo-risico's te beschrijven.

Overleg

Het inventariseren en evalueren van de risico's is niet uitsluitend een zaak van de werkgevers. Alle medewerkers uit de organisatie moeten erbij worden betrokken, want uiteindelijk zal elke werkplek geïnventariseerd moeten worden. De Arbowet legt daarom de werkgever de verplichting op met zijn werknemers(-vertegenwoordiging) te overleggen wie de risico-inventarisatie en – evaluatie uitvoert.

Wel heeft de werkgever de vrije keuze of hij de risico-inventarisatie en -evaluatie zelf doet, danwel dat hij deze uitbesteedt aan een arbodienst. De wetgever geeft er de voorkeur aan dat dit intern gebeurt. Dit ter stimulering van de zelfwerkzaamheid, waardoor werkgevers en werknemers meer betrokkenheid krijgen bij de arbeidsomstandigheden. Natuurlijk mag de werkgever het inventariseren ook opdragen aan de leidinggevende(n) of de arbo-coördinator(en) in zijn bedrijf, maar hij houdt wel zelf de verantwoordelijkheid.

Arbodienst

Het inventariseren en evalueren van de risico's mag de werkgever weliswaar zelf doen, maar in de nabije toekomst moet hij zich hierin *bij laten staan* door een gecertificeerde arbodienst. Deze verplichting zal gefaseerd worden ingevoerd. Voor bedrijven in Klasse I gebeurt dit met ingang van 1 januari 1996 en voor de bedrijven in Klasse II per 1 januari 1998 (zie voor de klasse-indeling pagina 87 in deel II).

Hoewel de verplichting voor het inschakelen van een gecertificeerde arbodienst dus nu nog niet geldt, staat in de Arbowet in artikel 4, lid 7 al wel welke taken aan de arbodiensten bij de risico-inventarisatie en -evaluatie zijn toebedeeld:

- de arbodienst moet beoordelen of de inventarisatie en evaluatie volledig en betrouwbaar is en of daarin de actuele inzichten op het terrein van veiligheid, gezondheid en welzijn zijn verwerkt;
- de arbodienst dient op basis van de risico-inventarisatie en -evaluatie een advies uit te brengen aan de werkgever en werknemers (vertegenwoordiging). Hierin moet staan hoe de geconstateerde tekortkomingen kunnen worden verholpen, welke maatregelen prioriteit hebben, in welke volgorde deze moeten worden genomen en welke deskundige ondersteuning daar eventueel voor nodig is;
- de arbodienst dient risico-inventarisatie en -evaluatie en advies tezamen aan werkgevers en werknemers (-vertegenwoordiging) te sturen.

Daarna is het de taak van de werkgever kopieën van deze stukken (of wijzigingen daarin) te sturen aan andere personen en/of diensten die zich bezig houden met het verbeteren van de arbeidsomstandigheden in het bedrijf. Ook moet de werkgever ervoor zorgen dat iedere werknemer kennis kan nemen van de risico-inventarisatie en -evaluatie en het advies van de arbodienst. Voor buitenlandse werknemers, die niet of onvoldoende de in het bedrijf gangbare taal beheersen, moeten de documenten zonodig vertaald worden. Bij het ontbreken van een ondernemingsraad moet de werkgever de betrokken werknemers zo spoedig mogelijk op de hoogte brengen van het advies.

3 RISICO-INVENTARISATIE IN DE ARBOWET

Volgens artikel 4, lid 1 van de Arbowet moet een risico-inventarisatie en -evaluatie aan de volgende zeven eisen voldoen.

- I. De risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn moeten *schriftelijk* in kaart worden gebracht. Er moet bij de inventarisatie aandacht besteed worden aan de risico's die verbonden zijn met:
- de *werkplek en functie* (bijvoorbeeld gevaarlijke machines, opslag van en werken met toxische stoffen, vluchtwegen, geluid en trillingen, werkhouding, werkdruk, kortcyclische arbeid);
 - het *toezicht* door leidinggevendenden op het gebruik van de juiste werkprocedures en een juist gebruik van technische voorzieningen en persoonlijke beschermingsmiddelen. Werknemers moeten de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid in acht nemen ter vermindering van gevaren voor hun eigen veiligheid, gezondheid en welzijn en dat van anderen.

In het kader van de verplichting de risico's bij de bron aan te pakken, is het van belang dat niet alleen risico's van bestaande situaties in kaart worden gebracht. Ook bij nieuwbouw, verbouw, aanschaf van nieuwe machines, besluitvorming over nieuwe productieprocessen, verandering van werkprocessen, ontwerp van werkplekken en dergelijke moet worden nagegaan welke risico's deze veranderingen met zich meebrengen, hoe deze voorkomen kunnen worden of zoveel mogelijk worden beperkt.

- II. De risico-inventarisatie en -evaluatie mag *globaal* zijn, tenzij de aard van de risico's een gedetailleerde benadering vraagt. Dit is in ieder geval nodig voor onderwerpen waarvoor een aparte inventarisatieplicht bestaat. Werkgevers die de inventarisatie en evaluatie voor bepaalde onderwerpen al op schrift hebben staan, hoeven dit niet opnieuw te doen, vooropgesteld dat de verzamelde gegevens actueel en betrouwbaar zijn.

Op basis van verschillende besluiten geldt al een aantal inventarisatieverplichtingen. Deze moeten in de totale risico-inventarisatie en -evaluatie worden opgenomen. Voor de volgende onderwerpen geldt een nader omschreven risico-inventarisatie en -evaluatieverplichting:

- biologische agentia
 - fysieke belasting
 - geluid (P-blad 166 1 + 2))
 - straling (CP-blad 15)
 - toxische stoffen
 - beeldschermen (P-blad 184)
 - gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen (P-blad 62)
- III. De inventarisatie kan ertoe leiden dat een beschrijving van de risico's *per afdeling of per werkplek* noodzakelijk is.
- IV. Er moet apart aandacht zijn voor de risico's van *bijzondere groepen*, zoals jeugdigen, ouderen, etnische minderheden en gehandicapten. Tot de bijzondere groepen worden ook gerekend ingehuurd personeel (bijvoorbeeld van onderaannemers, schoonmaak- en bewakingsdiensten) en werknemers die onder bijzondere omstandigheden hun werk moeten verrichten, zoals alleenwerkers en thuiswerkers.
- V. Een risico-inventarisatie en -evaluatie moet gebaseerd zijn op *actuele inzichten* op het terrein van veiligheid, gezondheid en welzijn.
- VI. In de risico-inventarisatie en evaluatie moet aandacht besteed zijn aan de *bedrijfsongevallen en beroepsziekten*.
- VII. Bij het opstellen van de risico-inventarisatie en -evaluatie moet rekening worden gehouden met beschikbare informatie over het *arbeidsgebonden ziekteverzuim* en met het beleid dat wordt gevoerd met betrekking tot de begeleiding van zieke werknemers.

4 TOELICHTING SELECTIE EN BESCHRIJVING INSTRUMENTEN

Een instrument kan worden gezien als: *een welomschreven en van te voren vastgestelde methode van meten en/of handelen.*

Voor de selectie van de instrumenten die hierna in deel II staan, zijn de volgende criteria gehanteerd:

- nederlandstalig;
- schriftelijk of elektronisch vastgelegd;
- algemeen verkrijgbaar;
- moet schriftelijk produkt opleveren;
- moet gericht zijn op het inventariseren van risico's op aspecten veiligheid, gezondheid of welzijn en/of op evaluatie van de risico's;
- moet handleiding of toelichting bevatten ten behoeve van de gebruiker;
- moet meerdere malen toepasbaar zijn – dus niet ontworpen voor eenmalig gebruik in een bepaald project;
- is bedoeld voor werkgevers, arbo-coördinatoren, leidinggevend, medezeggenschapscommissies, arbo-deskundigen.

De instrumenten staan in deel II in alfabetische volgorde op naam (het eerste zelfstandige naamwoord) van de titel van het instrument. Deze staan op dezelfde wijze vermeld in de index. Er is tevens een index gemaakt op naam van de eerste (twee) auteur(s).

Bij elk instrument wordt steeds als eerste de naam van het instrument genoemd, met eventueel tussen haakjes een veel gebruikte afkorting van de naam. Vervolgens zijn van elk instrument de volgende gegevens beschreven:

Auteur(s)

De maker(s) van het instrument of de organisatie waar het instrument is ontwikkeld.

Abstract

Een beknopte beschrijving van het instrument, met de belangrijkste informatie over doel, doelgroep en object.

Toepassing

Het niveau waarover het instrument uitspraken doet. Levert het informatie op over een persoon, een groep van personen, het hele bedrijf, of de sector?

Hierbij zijn de volgende opties:

- individueel niveau (per werkplek of persoon);
- groepsniveau (bijvoorbeeld afdeling, functies, bijzondere groepen zoals vrouwen, ouderen, gehandicapten, thuiswerkers);
- bedrijfsniveau;
- sector- of brancheniveau.

Plaats in de arbozorg

De plaats die het instrument heeft in het arbozorgsysteem volgens de criteris van P-blad 190. Het doel waartoe het instrument wordt ingezet.

Opties hierbij zijn:

- weten (inventariseren van risico's);
- wegen (opstellen actieplannen);
- werken (treffen van maatregelen);
- waken (evalueren van de uitgevoerde maatregelen).

Onderwerpen

De onderwerpen rond arbeid en gezondheid, waarop het instrument zich richt. De volgende keuzes zijn mogelijk:

- arbobreed
- veiligheid
- gezondheid
- welzijn

Specifieke onderwerpen

De specifieke onderwerpen zijn de onderwerpen waar het instrument zich op richt, zoals geluid, trillingen, klimaat, verlichting, chemische stoffen, lichamelijke belasting, bediening en informatiepresentatie, functie-inhoud, werkdruk, mentale belasting, werk- en rusttijden.

Versies

De versies die eventueel van het instrument bestaan voor bepaalde doelgroepen, of voor een bepaalde branche.

Beoogde gebruiker

De gebruikersgroepen waarvoor het instrument bedoeld is. Dit zijn:

- werkgevers of leidinggevenden
- medezeggenschapscommissies
- VGW-commissies
- arbo-deskundigen, zoals de vier kerndisciplines:
 - arbeidshygiënist
 - bedrijfsarts
 - ao-psychologen
 - veiligheidskundigen

- overige arbo-deskundigen, zoals:
 - bedrijfsmaatschappelijk werkers
 - bedrijfsverpleegkundigen
 - ergonomen
 - arbo-coördinatoren
 - anderen, namelijk....

Gebruikte methode

De methode volgens welke het instrument werkt. De volgende keuzes waren mogelijk:

- vragenlijst
- interview
- observatie
- checklist
- inspectie
- stappenplan
- keuring
- registratie
- anders, namelijk....

Publikatiegegevens

Gegevens van het boek of rapport waarin het instrument is gepubliceerd.

Te verkrijgen bij

De instantie waar het instrument verkrijgbaar is.

Prijs

De kosten van aanschaf van het instrument.

Opmerkingen

Dat wat verder interessant is voor eventuele gebruikers.

DEEL II

OVERZICHT VAN 60 INVENTARISATIE- INSTRUMENTEN

ABRIE (Algemene bedrijfverkenning en risico-inventarisatie en evaluatie)

AUTEUR(S)

Oostendorp, Y., Dijkstra, L., Brouwer, E.J.

ABSTRACT

De ABRIE-methode omvat een protocol en een training. Het protocol bestaat uit een stappenplan met per stap de bijbehorende instrumenten zoals checklisten, vragenlijsten, een methode om prioriteiten te stellen, een voorbeeld-begroting en een voorbeeld van een plan van aanpak.

Met behulp van de ABRIE kan op gestructureerde en systematische wijze een risico-inventarisatie en -evaluatie worden uitgevoerd.

Doel van de ABRIE is een bedrijf te adviseren om op basis van de geïnventariseerde risico's een arbobeleid op te zetten, waarbinnen de noodzakelijke en gewenste verbeteringen tot stand kunnen worden gebracht.

Resultaat van een ABRIE is een plan van aanpak voor een bedrijf met prioriteiten voor de te nemen maatregelen.

TOEPASSING

individueel niveau (werkplek)
groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

het nadrukkelijk betrekken van het management bij een ABRIE-traject, krijgt specifieke aandacht

VERSIES

in ontwikkeling voor de bouw en (intramurale) gezondheidszorg

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

bedrijfsverpleegkundigen
arbeidshygiënist
veiligheidskundigen
arbo-adviseurs

GEBRUIKTE METHODE

stappenplan
interview
vragenlijst
checklist
observatie
rondgang

PUBLICATIEGEGEVENS

handboek ABRIE, Stichting
Kwaliteitsbevordering
Bedrijfsgezondheidszorg, Amsterdam, 1994

TE VERKRIJGEN BIJ

SKB
Entra 421
1096 EN Amsterdam
Tel.nr.: 020-6904046

PRIJS	f 2.800,-- alleen verkrijgbaar inclusief bijbehorende 3-daagse training. SKB-deelnemers ontvangen 25% korting. Voor SKB-deelnemers die tevens lid van de FAB zijn geldt 50% korting.
OPMERKINGEN	De ABRIE is een geactualiseerde ABV (algemene bedrijfsverkenning). Op dit moment wordt nog in een aantal sectoren gebruik gemaakt van de ABV (Verzorgingshuizen en Onderwijs), BGZ-Wegvervoer heeft een supplement op de ABV voor het beroepsgoederenvervoer (ABV-B) ontwikkeld, om te voldoen aan de wettelijke RI&E-eisen. Het instrument heet nu ABV-B+. Op termijn wordt de ABV-B bijgesteld tot een nieuw instrument: de ABRIE-Vervoer.

Als je stuur maar rond is : een brochure met checklist over vrachtwagencabines	
AUTEUR(S)	Kamp, B., Haar, I. ter, Kusiak, L.
ABSTRACT	Met behulp van de checklist in deze brochure kan een vrachtwagenchauffeur zelf de kwaliteit van zijn cabine beoordelen, waarbij achtereenvolgens de volgende aspecten aan de orde komen: stoel, ruimte en afmetingen, stuur, pedalen, versnellingspook, klimaat, lawaai, trillen en schokken, zicht en dashboard. In het voorwoord worden verschillende instanties en organisaties genoemd, die kunnen helpen en adviseren als de beoordeling negatief uitvalt en de chauffeur wil proberen de kwaliteit van de cabine te verbeteren.
TOEPASSING	individueel niveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
ONDERWERPEN	gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	ergonomische eisen aan werkplek
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werknemer
GEBRUIKTE METHODE	checklist
PUBLICATIEGEGEVENS	FNV, oktober 1989
TE VERKRIJGEN BIJ	FNV Vervoersbond Utrecht
PRIJS	
OPMERKINGEN	

Arbeidsomstandigheden in gemeenten

AUTEUR(S) Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

ABSTRACT

Een belangrijk gevolg van de Arbowet voor de gemeenten als werkgever is, dat zij bij het voeren van algemeen gemeentebestuur zich mede dienen te richten op de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de werknemers. In deze publikatie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) worden de consequenties van de Arbowet nader toegelicht. Vervolgens worden de financiële aspecten van het voeren van arbobeleid besproken. Tevens wordt een stappenplan voor arbobeleid voor gemeenten met meer dan 100 werknemers en voor kleinere gemeenten beschreven. De publikatie is voorzien van relevante wetteksten, checklijsten arbeidsomstandigheden en voorbeelden van een arbojaarplan en een arbojaarverslag.

TOEPASSING	groepsniveau bedrijfsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen) treffen van maatregelen (werken)
ONDERWERPEN	arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	jaarverslag, risico-inventarisatie en evaluatie

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werkgever/management arbo-coördinator
GEBRUIKTE METHODE	checklist stappenplan
PUBLICATIEGEGEVENS	VNG-Uitgeverij, Den Haag, 1992
TE VERKRIJGEN BIJ	VNG Den Haag
PRIJS	f 37,80

OPMERKINGEN

Arbidsomstandigheden in het onderwijs : een handreiking voor het bereiken van een goed werk- en onderwijsklimaat.

AUTEUR(S)

Simons, J. (red.)

ABSTRACT

Dit boek is bedoeld als handleiding om tot een goed arbo-beleid te komen, met name binnen het primair en het voortgezet onderwijs. Ingegaan wordt op: het Arbobesluit Onderwijs en de verwachte toekomstige wettelijke ontwikkelingen, de belangrijkste artikelen van het Veiligheidsbesluit Restgroepen en de juridische aansprakelijkheid. Voorts wordt aandacht besteed aan welke verplichtingen er zijn en welke taak- en bevoegdheidsverdeling in de eigen schoolorganisatie de basis moet vormen voor het arbo-beleid. De bevoegdheden van de medezeggenschapsraad in relatie tot het arbo-beleid wordt uiteen gezet. Tenslotte wordt beschreven hoe arbo-beleid als onderdeel van het schoolbeleid vorm kan krijgen. Voor dat doel wordt een praktisch stappenplan gepresenteerd. Een aantal bijlagen informeren over: arbovorming van leerlingen in het beroepsonderwijs, inventarisatie van arbo-risico's in scholen, en de controlelijst arbo-zorg in scholen.

TOEPASSING

bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

jaarplan, jaarverslag, ondernemingsraad,
risico-inventarisatie en evaluatie,
samenwerking en overleg wg/wn, vgw-
commissie, werkoverleg

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

werkgever
management
werknemers
OR/VGW-commissie
arbo-coördinator
ouders en schoolbestuur

GEBRUIKTE METHODE

checklist
stappenplan

PUBLICATIEGEGEVENS

Nederlands Instituut voor
Arbidsomstandigheden NIA i.s.m. ABOP en
NLG, 1992

TE VERKRIJGEN BIJ

Nederlands Instituut voor
Arbeidsomstandigheden NIA
Afdeling Verkoop
Postbus 75665
1070 AR Amsterdam
Tel.nr.: 020-5498404

PRIJS

f 32,--

OPMERKINGEN

Arbo-check thuiszorg: gezond en veilig werken: checklist voor werkmaterialen, schoonmaakmiddelen, werkomgeving

AUTEUR(S)	Stichting Ergonomie en Gezond Bewegen (E.G.B.) en het Nederlands Instituut voor Arbidsomstandigheden NIA
-----------	--

ABSTRACT

Professionele kwaliteitszorg in het huishouden staat of valt met optimale werkcondities. Deze brochure is geschreven voor diegenen die binnen de organisatie van de thuiszorg verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de arbeid. De brochure poogt een praktisch hulpmiddel aan te reiken om bij de intake op systematische wijze de (on)geschiktheid van de omgeving en de werkmaterialen vast te kunnen stellen. Naast een checklist is ook een overzicht opgenomen van risico's en maatregelen met betrekking tot werkmaterialen, schoonmaakmiddelen en werkomgeving in de thuiszorg.

TOEPASSING	individueel niveau
------------	--------------------

PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen) treffen van maatregelen (werken)
--------------------	---

ONDERWERPEN	veiligheid gezondheid
-------------	--------------------------

SPECIFIEKE ONDERWERPEN	werkmateriaal, schoonmaakmiddelen, werkomgeving
------------------------	--

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werkgever management werknemer
----------------------	--------------------------------------

GEBRUIKTE METHODE	checklist
-------------------	-----------

PUBLICATIEGEGEVENS	Bunnik, januari 1993
--------------------	----------------------

TE VERKRIJGEN BIJ	Landelijke Vereniging voor Thuiszorg (LVT) J.F. Kennedylaan 99 3981 GB Bunnik
-------------------	---

PRIJS	
-------	--

OPMERKINGEN	
-------------	--

Arbo-checklist	
AUTEUR(S)	Lejeune, M.P.J., Schippers, A.T.M.
ABSTRACT	Deze Arbo-checklist biedt veel handvatten voor het opzetten van Arbo-beleid. Aan de orde komen o.a.: wettelijke voorschriften, uitleg over het beoordelen van praktijksituaties, medezeggenschap, bedrijfsgezondheidszorg en een voorbeeld van een Arbo-beleidsplan. De bijlagen bevatten instructies en informatie zoals een meldingsformulier bedrijfsongevallen en een produktinformatieformulier gevaarlijke stoffen. Werken met deze lijst resulteert in een systematisch overzicht over de stand van zaken en de kwaliteit van het Arbo-beleid.
TOEPASSING	bedrijfsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen) treffen van maatregelen (werken)
ONDERWERPEN	arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werknemers en werkgevers
GEBRUIKTE METHODE	checklist
PUBLICATIEGEGEVENS	Lejeune, M.P.J. (red.), Schippers, A.F.M. (red.), Arbo-checklist, Lelystad, Vermande, 1992, losbladig.
TE VERKRIJGEN BIJ	Koninklijke Vermande Antwoordnummer 234 8200 VB LELYSTAD
PRIJS	f 95,--
OPMERKINGEN	Arbo-checklist is een beleidsinstrument.

Arbo-gids : een hulpmiddel voor VGW-commissieleden bij het doorlichten van de arbeidsomstandigheden

AUTEUR(S)	Industriebond FNV
-----------	-------------------

AUTEUR(S)	Industriebond FNV
-----------	-------------------

ABSTRACT

Deze Arbo-gids is een handleiding voor kaderleden van de Industriebond FNV, die zich met veiligheid, gezondheid en welzijn binnen industriële bedrijven bezighouden. De gids geeft richtlijnen aan voor het beoordelen van arbeidsomstandigheden. Met behulp van deze checklist kunnen kaderleden, zoals leden van OR/VGW-commissies, werkgebonden situaties die de veiligheid, de gezondheid en het welzijn beïnvloeden, inventariseren.

TOEPASSING	bedrijfsniveau individueel niveau
------------	--------------------------------------

TOEPASSING	bedrijfsniveau individueel niveau
------------	--------------------------------------

PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
--------------------	---

PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
--------------------	---

ONDERWERPEN	arbobreed
-------------	-----------

ONDERWERPEN	arbobreed
-------------	-----------

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werknemer en anders kaderleden OR VGW-commissie
----------------------	---

BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werknemer en anders kaderleden OR VGW-commissie
----------------------	---

GEBRUIKTE METHODE	checklist
-------------------	-----------

GEBRUIKTE METHODE	checklist
-------------------	-----------

PUBLICATIEGEGEVENS Amsterdam, september 1989

PUBLICATIEGEGEVENS Amsterdam, september 1989

TE VERKRIJGEN BIJ FNV, Industriebond
Amsterdam

TE VERKRIJGEN BIJ FNV, Industriebond
Amsterdam

PRIJS	15,-- voor niet leden
-------	-----------------------

PRIJS	15,-- voor niet leden
-------	-----------------------

OPMERKINGEN

ARIG (Algemene Risico Inventarisatie Gezondheidszorg)

AUTEUR(S) Farhadpour, F., Verhoeven, V.D.L., Hofstra, L.S.

ABSTRACT

ARIG is een breed inventariserend instrument, specifiek voor de gezondheidszorg, met als doel het minimaliseren en beheersen van arbo-risico's. De instelling wordt als geheel betrokken bij de inventarisatie door op diverse niveaus, van directie tot uitvoerend personeel, onderzoek te verrichten. Dit vindt plaats door gebruik te maken van verschillende meetinstrumenten die ontwikkeld zijn door de BGD Rijnmond. Werkend vanuit ARIG krijgt de instelling inzicht in het eigen arbozorgsysteem en kan daarin bewuste verbeteringen aanbrengen. De periodiciteit wordt in overleg vastgesteld en is afhankelijk van de onderkende risico's, gewenste niveaus van risicobeheersing, veranderingen in de organisatie of wettelijke eisen.

TOEPASSING groepsniveau
bedrijfsniveau
brancheniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN doorlichten van het arbobeleid,
belevingsonderzoek arbeidsomstandigheden,
beoordeling VGW-risico's door deskundige,
verificatie van het totaal m.b.v.
analysemodel

VERSIES drie (afhankelijk van de grootte van de
instelling: 35-150; 150-600 en 600-2000 of
meer werknemers)

BEOOGDE GEBRUIKER(S) alle arbodeskundigen

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst (div. soorten)
interview
observatie
checklist
rondgang
registratie (databank)

PUBLICATIEGEGEVENS F. Farhadpour et al., Maandblad voor
Arbidsomstandigheden 70 (1994) nr. 3 p.
161-162
M. van Hemert, Arbidsomstandigheden
Concreet 3 (1994 april p. 95-97)

TE VERKRIJGEN BIJ	BGD Rijnmond Tel.nr.: 010-4424570
PRIJS	f 5.000,-- voor arbodiensten, andere instellingen op aanvraag
OPMERKINGEN	De methode is ontworpen voor de sector gezondheidszorg maar is door middel van kleine aanpassingen toepasbaar in andere sectoren.

ASA (Arbeidssituatie Analyse)

AUTEUR(S)

Christis J. en Fortuin, R.J.

ABSTRACT

Deze ASA-handleiding (Arbeidssituatie-analyse) is opgesteld met het doel om welzijns- en gezondheidsrisico's in de industriële sector in kaart te kunnen brengen. De inleiding geeft informatie over de kenmerken van de ASA, de toepassingen, de categorieën medewerkers die bij de toepassing betrokken zijn en de mogelijkheden voor begeleiding door het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA. In Deel I worden de welzijnsrisico's behandeld. Uitgangspunt daarbij is de functiebeschrijving, dat wil zeggen, een gedetailleerde beschrijving van alle onderdelen waaruit een functie bestaat. In Deel II komen de gezondheidsrisico's aan de orde. Er blijken veel factoren te zijn die de gezondheid en de veiligheid van werknemers kunnen bedreigen. Per factor wordt een methode voor beschrijven, beoordelen en rapporteren gepresenteerd.

TOEPASSING

individueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

geluid/trillingen/klimaat/verlichting
chemische stoffen/lichamelijke
belasting/bediening en informatie
presentatie/functie-inhoud/werkdruk/mentale
belasting/werk- en rusttijden/stressrisico's
en leermogelijkheden.

VERSIES

de ASA-MPB voor chauffeurs in
beroepsgoederenvervoer

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

alle arbo-deskundigen
werkgever
werknemer

GEBRUIKTE METHODE

interview
observatie
checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

TE VERKRIJGEN BIJ

Nederlands Instituut voor
Arbeidsomstandigheden NIA
Afdeling Verkoop
Postbus 75665
1070 AR AMSTERDAM
Tel.nr.: 020-5498404

PRIJS

f 29,15

OPMERKINGEN

BASAM (Basisvragenlijst Amsterdam)	
AUTEUR(S)	Biessen, P.G.A.
ABSTRACT	De basisvragenlijst Amsterdam is ontworpen om de werkbeleving van werknemers in organisaties in beeld te brengen. Het gaat daarbij om de inhoud van het werk, de collega's en de directe chef, de beloning, de houding ten opzichte van de organisatie en de arbeidsomstandigheden. De versie voor profit organisaties heeft meer vragen over de beloning dan die voor non-profit organisaties De vakgroep Arbeids- en Organisationspsychologie beheert de gegevens van alle organisaties waar de BASAM is uitgevoerd. Op basis van dit bestand kunnen de resultaten van een organisatie worden vergeleken met de landelijke resultaten.
TOEPASSING	groepsniveau bedrijfsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	organisatie structurele kenmerken, inhoud van de taak, beloning, onderlinge verhoudingen, leiderschap, psychische en fysieke arbeidsomstandigheden.
VERSIES	voor: Non-profit en profit organisaties
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	AO-psychologen en andere sociaal wetenschappelijk onderzoekers
GEBRUIKTE METHODE	vragenlijst
PUBLICATIEGEGEVENS	Biessen, P.G.A. en De Gilder, D. Handleiding bij de Basisvragenlijst Amsterdam, Lisse: Swets & Zeitlinger, 1993
TE VERKRIJGEN BIJ	Swets & Zeitlinger afd. Testservices Heereweg 347 b 2161 CA LISSE
PRIJS	f 55,-- (voor de handleiding)

OPMERKINGEN

De vragenlijsten worden gekocht bij en verwerkt door Swets & Zeitlinger. De organisatie ontvangt een beknopte rapportage over de resultaten. Naar behoefte kunnen extra vragen worden toegevoegd aan de lijst. De UvA kan ondersteuning bieden bij het uitvoeren van het onderzoek.

Beroepsziekten: melden en registreren.

AUTEUR(S) Ministerie van SoZaWe (DGA/AI)

ABSTRACT

Het doel van het instrument is het aan de werkgever, het werknemerscollectief en de overheid kenbaar maken van binnen een bedrijf geconstateerde (mede) door het beroep ontstane of verergerde gezondheidsproblemen. Het tweede doel is het bevorderen van tot preventie leidende interventies en het bijdragen aan prioriteitstellingen in het Arbo-beleid.

TOEPASSING individueel niveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen
(waken)

ONDERWERPEN gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN beroepsziekten, beroepsgebonden of
beroepsgerelateerde aandoeningen

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) bedrijfsartsen
werkgever
inspecteurs van de arbeid

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst
interview
inspectie
keuring
registratie

PUBLICATIEGEGEVENS CP13, Melding en registratie van ongevallen
en beroepsziekten (art. 9 Arbowet), 1988,
AI, Den Haag
CV7, De Melding van beroepsziekten,
vermoede beroepsziekten en 'gevaar voor de
gezondheid', welke in hoofdzaak door arbeid
of arbeidsomstandigheden zijn veroorzaakt;
Handleiding voor artsen, AI, 1988, Den
Haag
Willems, J., De melding van beroepsziekten,
proefschrift.

TE VERKRIJGEN BIJ	SdU Uitgeverij Plantijnstraat Afd. Verkoop Publikaties AI, kamer 2301 Postbus 20014 2500 EA DEN HAAG Tel.nr.: 070-3789884
PRIJS	f 41,-- (kosten CP13 en CV7 publikaties van de AI tezamen)
OPMERKINGEN	Er is een Nederlands Centrum voor Beroepsziekten in oprichting. Nadere informatie bij G. van der Laan, p/a Coronel Laboratorium, AMC, Amsterdam, Tel.nr.: 020-5665387/5665325 Fax.nr.: 020-6975359

BSMI (Beoordelings Schaal Mentale Inspanning)

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Instrument is een-dimensionale rating scale. Het 'meet' de geleverde (mentale) inspanning, middels een oordeel van de persoon. In dit oordeel komt tot uiting: complexiteit van de taak, toestand van de persoon (prestatie potentieel), time on task. Geschikt voor alle soorten werk. Kan ook gebruikt worden voor evaluatie van hulpmiddelen, gereedschappen etc.

TOEPASSING

individueel niveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen
(waken)

ONDERWERPEN

gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

informatieverwerking, werkdruk, mentale
belasting, taakinhoud

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

onderzoekers

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS

Zijlstra, F.R.N., Meijman, I.F., Efficiency in
Workbehavior, 1989. Mentale Inspanning
nader bekeken, R.U. Groningen,
Arbeidsspsychologie, ISBN 9036701902

TE VERKRIJGEN BIJ

Zijlstra, F.R.H.
Postbus 90153
5000 LE TILBURG
Tel.nr.: 013-662523

PRIJS

f 25,--

OPMERKINGEN

Checklist Arbo-zorg restauratieve voorzieningen

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Deze checklist is een hulpmiddel bij het inventariseren van risico's. Het bestaat uit vragenlijsten en controlelijsten voor 24 verschillende soorten ruimtes in restauratieve gelegenheden. B.v. ontvangstruimtes, keukens, koelruimtes, kleed- en toiletruimtes, ruimtes voor afvalverzorging en administratieve ruimtes.

TOEPASSING

groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

geluid, verlichting, uitzicht, klimaat, gassen,
lichamelijke belasting, algemene
voorzieningen etc.

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst
checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

Kerckebosch, Zeist, 1994

TE VERKRIJGEN BIJ

Kerckebosch, Zeist

PRIJS

OPMERKINGEN

Checklist op maat	
AUTEUR(S)	Bunnik, R. en Bisping, B.
ABSTRACT Deze checklist is een instrument om op snelle en globale wijze de stand van de kwaliteit van de arbeid(somstandigheden) in kaart te brengen. Bij het ontwikkelen van de checklist is gebruik gemaakt van andere checklisten en ervaringen van gemeenten met werkplekonderzoek. De checklist is arbo-breed en dient als middel om arbo-knelpunten op te sporen en het opzetten van een Arbo-jaarplan.	
TOEPASSING	groepsniveau bedrijfsniveau sectorniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	ruimten en indeling, klimaat, verlichting, geluid, ergonomie, veiligheid (chemische stoffen), hygiëne, welzijn
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werkgever werknemer arbo-deskundigen
GEBRUIKTE METHODE	vragenlijst
PUBLICATIEGEGEVENS	
TE VERKRIJGEN BIJ	Gemeente Hilversum dhr. B. Bisping en mevr. R. Bunnik Postbus 10053 1201 DB Hilversum Tel.nr.: 035-292263
PRIJS	Kopieer-exemplaar is in principe gratis te verkrijgen.
OPMERKINGEN	De checklist wordt in verschillende gemeenten gebruikt. Op basis van deze gebruikservaringen zal de lijst worden bijgesteld.

Checklist voor Administratieve functies

AUTEUR(S) Arbeidsinspectie

ABSTRACT

Het is algemeen bekend dat het werken met beeldschermen in bepaalde gevallen tot klachten bij de beeldschermgebruikers kan leiden. Dit publicatieblad behandelt de gezondheidsklachten die in relatie met beeldschermwerk kunnen worden gebracht. Verder geeft het blad vele eisen en aanbevelingen, gebaseerd op het Besluit "beeldschermwerk", opdat problemen bij het werken met beeldschermen kunnen worden voorkomen. Behandeld worden : eigenschappen van beeldschermen (straling en elektrische velden, geluid, en warmte-afgifte), gezondheidsproblemen (oogklachten, huidirritaties, miskramen en geboortefwijkingen, spier- en gewrichtsklachten, hoofdpijn / vermoeidheid), eisen voor de inrichting van de werkplek, eisen voor de werkorganisatie en functieinhoud, eisen voor oog en bril, eisen voor de mens : computer interactie, relevante wet- en regelgeving. Het blad bevat tevens een checklist waarmee de gebruiker zelf kan controleren of een administratieve beeldscherm situatie voldoet aan de meeste eisen en aanbevelingen die in dit blad zijn gegeven.

TOEPASSING individueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) werkgever

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS Werken met beeldschermen, P184

TE VERKRIJGEN BIJ SDU, Servicecentrum Uitgeverijen
Den Haag
Tel.nr.: 070-3789880

PRIJS f 20,--

OPMERKINGEN

Checklists Arbeidsinhoud, -omstandigheden, -voorwaarden, -verhoudingen

AUTEUR(S)

Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G.

ABSTRACT

Vier afzonderlijke, eenvoudig toepasbare, praktische checklists om stressoorzaken in de arbeidssituatie te signaleren.

TOEPASSING

- individueel niveau
- groepsniveau
- bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

stress, welzijn

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

alle arbo-deskundigen
leidinggevenden
werknemers

GEBRUIKTE METHODE

checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G.,
Handboek Werkstress, Nederlands Instituut
voor Arbeidsomstandigheden NIA,
Amsterdam, 1990

Kompier, M.A.J., Stress-signalering: het
opsporen van stressrisico's, Kluwer,
Handboek Checklisten
Personeelsmanagement

TE VERKRIJGEN BIJ

NIPG-TNO
Postbus 124
2300 AC LEIDEN
Tel.nr.: 071-181181

PRIJS

gratis

OPMERKINGEN

Dit zijn checklijsten op basis van de meer uitgebreide meetinstrumenten voor de deskundigen zoals de ASA en de WEBA.

Draaiboek werklasteronderzoek verpleeghuizen

AUTEUR(S)

Grunveld, J.E., Speld, G.D.J. van der

ABSTRACT

Met behulp van het draaiboek "werklasteronderzoek verpleeghuizen", kunnen verpleeghuizen zelf voor een belangrijk deel op eigen kracht werklasteronderzoek uitvoeren. De methodiek is geschikt voor gebruik op somatische zowel als op psychogeriatrische afdelingen. Het draaiboek is bedoeld voor verpleeghuisdirecties, hoofden verplegingsdienst en hoofden personeel en organisatie. Er wordt uitgebreid ingegaan op de nodige voorbereidingen van werklasteronderzoek. Verder komen aan de orde: patiëntenclassificatie, de techniek van de multimomentopnames, een beschrijving van manieren om door middel van het realiseren van verbeteringen in de werkorganisatie te komen tot een meer wenselijke situatie. Door de toevoeging van het element organisatieverbetering zal uiteindelijk tijdsnormering op een verpleegafdeling gebaseerd kunnen worden op een situatie die in termen van kwaliteit en doelmatigheid meer wenselijk wordt geacht.

TOEPASSING

groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen
(waken)

ONDERWERPEN

welzijn
gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

werkgever
management

GEBRUIKTE METHODE

patiëntenclassificatie
multi-moment opnamen
zelfregistratie

PUBLICATIEGEGEVENS

TE VERKRIJGEN BIJ

Verkoop Publikaties NZI/NZR
Postbus 9696
3506 GR Utrecht
bestelnr. 91.759

PRIJS

f 41,-- (in 1991)

OPMERKINGEN

Een kantoorstoel bijt niet: wat iedereen moet weten over de arbeidsomstandigheden op kantoor

AUTEUR(S)

Roorda, J.

ABSTRACT

Arbeidsomstandigheden op kantoren kunnen verschillende gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Dit boekje beschrijft de kenmerken en veranderingen van kantoorarbeid en de regelgeving die hierop van toepassing is. Daarna wordt aandacht geschonken aan zittend werk en beeldschermwerk, klimaatregeling en zieke gebouwen, alsmede aan verlichting, uitzicht, geluidshinder en kantoorinrichting. Vervolgens komen aan de orde: veiligheid en het voorbereiden op rampen, welzijn en de gevolgen van automatisering, psychische belasting en stress, de positie en extra regels voor vrouwen, plannen en taken verdelen voor betere arbeidsomstandigheden, medezeggenschap, advisering door externe deskundigen. Het boekje is voorzien van een checklist voor arbeidsomstandigheden op kantoor.

TOEPASSING

individueel
groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

werknemer
VGW
OR

GEBRUIKTE METHODE

checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

AbvaKabo, Zoetermeer, mei 1992

TE VERKRIJGEN BIJ

AbvaKabo
Zoetermeer

PRIJS

f 5,-- voor leden, f 10,-- voor niet leden

OPMERKINGEN

Ergonomie op de werkplek	
AUTEUR(S)	Poll, K.
ABSTRACT	Dit rapport geeft ergonomische richtlijnen aan voor het inrichten van werkplekken. Met behulp van deze richtlijnen kunnen werkplekken systematisch worden gecheckt. Er worden voorbeelden van arbeidssituaties gegeven, aan de hand waarvan de eigen situatie kan worden beoordeeld. Met een toepassing van de systeemergonomie kan de totale werkplek worden getoetst. De aandacht is gericht op: verlichting, klimaat, geluid, trillingen, ventilatie, inspanning, tillen, duwen en trekken, repeterende handelingen, afmetingen en verhoudingen, werkhoogte, reikwijdte, werkruimte, zitten, informatiepresentatie, displays en bedieningsmiddelen.
TOEPASSING	individueel
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
ONDERWERPEN	gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	zie abstract
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werknemer werkgever
GEBRUIKTE METHODE	checklist
PUBLICATIEGEGEVENS	Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA, Amsterdam, 1993
TE VERKRIJGEN BIJ	Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA afd. Verkoop Postbus 75665 1070 AR Amsterdam Tel.nr.: 020-5498404
PRIJS	f 25,--
OPMERKINGEN	

EXCOM

AUTEUR(S)Ministerie van SoZaWe (DGA)

ABSTRACT

EXCOM is een computer-ondersteund meetinstrument waarmee gegevens kunnen worden geïnventariseerd betreffende de sociale aspecten en werkintrinsieke factoren van de arbeidsplaats, zoals doelbewustzijn, autonomie, participatie, werkinhoud en werkomstandigheden. In deel I wordt ingegaan op de opbouw van het instrument en de plaats ervan in het ontwerpproces van arbeidssystemen. Deel II behandelt de toepasbaarheid en acceptatie van het instrument, onderzocht bij een tweetal bedrijven, waar in totaal 16 arbeidsplaatsen werden bekeken. Het instrument bleek valide, universeel toepasbaar en werd geaccepteerd door de gebruikers. Training in het gebruik van het instrument en hantering van het begrippenapparaat door een analist is voorwaarde voor een verantwoord gebruik en vergt nader onderzoek.

TOEPASSINGindividueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORGinventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPENwelzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPENtaakinhoud/functie-inhoud,
welzijnskenmerken:
doelbewustzijn/autonomie/participatie/contac
ten/arbeidsomstandigheden.

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)alle arbo-deskundigen
bedrijfskundigen/PZ

GEBRUIKTE METHODEinterview
vragenlijst of inventarisatieprocedure met
behulp van computer (dialogo)

PUBLICATIEGEGEVENSPublikatie S86, SoZaWe, DGA

TE VERKRIJGEN BIJTLO Holland Controls B.V.
Noordhoek 55
3351 LD PAPENDRECHT
Tel.: 078 - 410011

PRIJSf 26,50 voor publikatie S86

OPMERKINGEN

Foto-analyse	
AUTEUR(S)	Douwes, M.
ABSTRACT	Vanaf foto's van werknemers kunnen houdingen worden geobserveerd of gemeten. Bij observatie is sprake van schatting van lichaamshoeken. Men spreekt dan van indirecte observatie. Meten kan met de hand (geo-driehoek) of door middel van digitaliseren met behulp van een XY-tablet.
TOEPASSING	individueel niveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	lichamelijke belasting (door middel van informatie over lichaamshoudingen).
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	bedrijfsverpleegkundigen ergonomen
GEBRUIKTE METHODE	observatie registratie
PUBLICATIEGEGEVENS	Douwes, M. en Dul, J., Preventie beroepsgebonden aandoeningen van het bewegingsapparaat, Min. SoZaWe, DGA, 1990 (S91-2)
TE VERKRIJGEN BIJ	SDU, Den Haag
PRIJS	f 500,-- - f 2.000,-- afhankelijk van vraagstelling en omstandigheden.
OPMERKINGEN	

Gids voor milieu en arbozorg: handleiding milieuzorg en handleiding arbozorg.

AUTEUR(S) Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten

ABSTRACT

Met deze handleiding voor milieuzorg beoogt de Vereniging van Verf en Drukinktfabrikanten een instrument aan te reiken, waarmee verfproducenten zelf de gang van zaken op milieugebied in hun bedrijf kunnen doorlichten en waar nodig verbeteren. De aanbevolen maatregelen bieden mogelijkheden voor het opzetten van een milieuzorgsysteem. Aan de orde komen een aantal factoren die vanuit milieustandpunt relevant zijn, zoals bedrijfsplannen en organisatiestructuur, het functioneren van het bedrijf en de beheersing van het productieproces, de milieuwetgeving- en vergunningen, de overheidscontrole op de naleving daarvan en de aansprakelijkheid voor milieuschade. Daarnaast worden de veiligheidsaspecten behandeld en de verschillende milieucompartimenten die van belang zijn bij de productie van verf, met name bodem, lucht en afvalstoffen. Een checklist biedt een handleiding voor het doorlichten van bedrijven.

TOEPASSING bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)

ONDERWERPEN veiligheid, gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN milieuzorgsystemen

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) werkgever/management
PZ-functionaris
arbo-coördinator
veiligheidskundige
arbeidshygiënist
bedrijfshulpverlener

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst
checklist
stappenplan
handleiding

PUBLICATIEGEGEVENS VVVF, Leiden, 1990

TE VERKRIJGEN BIJ Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten
(VVVF)
Leiden

PRIJS

OPMERKINGEN

instrument heeft niet de pretentie volledig te
zijn op gebied van arbeidsomstandigheden.

Grip op kwaliteit

AUTEUR(S)

Delden, P.G.J. van (red.)

ABSTRACT

Het doel van het CNV-project Kwaliteit van de Arbeid is deskundigheidsbevordering bij werkgevers, werknemers en ondernemingsraden op dit gebied. In deze bundel zijn een aantal middelen bijeen gebracht die, als onderdeel van het 'Programma Grip op Kwaliteit', in combinatie te gebruiken zijn als achtergrondinformatie en bij cursussen en themadagen. Zowel de structuur van de organisatie, de inrichting van de werkplek, als de positie van de werknemer krijgen aandacht. De brochure 'Werk maken van kwaliteit' dient als basisinformatiebron en als naslagwerk. De vragenlijst 'De organisatie in beeld' beoogt tot basiskennis over de organisatie te komen, terwijl de vragenlijst 'De sector in beeld' zich op de deelnemers uit één bedrijfstak of sector richt. De 'Quick-Scan' is een instrument om snel tot een oordeel te komen over de kwaliteit van de arbeid door de betrokken werknemer zelf. Het leerpakket 'Kwaliteitszorg en kwaliteit van de arbeid' heeft tot doel om vanuit de werknemers zelf de problemen te inventariseren en hiervoor oplossingen te vinden. Tenslotte geeft een case-study over een drukkerij een voorbeeld uit de praktijk, waarin het programma is toegepast.

TOEPASSING

individueel niveau
groepsniveau
bedrijfsniveau
sectorniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

kwaliteit van de arbeid

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

werknemers

GEBRUIKTE METHODE

checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

CNV, Utrecht, 1992

TE VERKRIJGEN BIJ

Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV)
A. Oldenburg
Utrecht
Tel.nr.: 030 - 913911

PRIJS

f 50,-- voor leden, f 112,50 voor niet leden

OPMERKINGEN

Eigenlijk geen afzonderlijk instrument, maar een pakket van drie instrumenten en organisatie achtergrondinformatie bijeen. Het pakket is in april 1994 geactualiseerd.

Handboek bedrijfsnoodplan: voor bedrijven en instellingen	
AUTEUR(S)	Stroosnijder, P.
ABSTRACT Handboek over de noodzaak van een veiligheidsbeleid bij een bedrijfsnoodplan, waarbij wordt uitgegaan van de eigen specifieke bedrijfssituatie, zowel bij de overheid als het bedrijfsleven, en van voorschriften door of namens de overheid. Het handboek geeft aanwijzingen in tal van situaties en is gericht op al diegenen die belast zijn met de zorg voor de veiligheid van mensen, gebouwen en inventaris. De volgende onderwerpen komen aan de orde: gebouwen, technische voorzieningen, brandblusvoorzieningen, brandmeld- en alarmeringsvoorzieningen, personeel en organisatie, preventie, instructies, alarmering en taken, alarmeringsschema's, ontruiming en ontruimingsoefeningen, opleiding en training, inventarisatie voorzieningen, telefoonnummers en plattegronden. Het handboek is voorzien van een trefwoordenregister, een literatuuroverzicht en bijlagen over ondermeer blustoestellen, pictogrammen en waarschuwingslijsten.	
TOEPASSING	bedrijfsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen) treffen van maatregelen (werken)
ONDERWERPEN	veiligheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	zie abstract
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werkgever
GEBRUIKTE METHODE	checklist
PUBLICATIEGEGEVENS	Vermande, Lelystad, 1989
TE VERKRIJGEN BIJ	Vermande Lelystad
PRIJS	
OPMERKINGEN	

Handboek gevaarlijke stoffen

AUTEUR(S)

Heesen, T.J., Terwoert, J. (et al.)

ABSTRACT

Dit FNV-handboek is bedoeld om kaderleden en andere werknemersvertegenwoordigers behulpzaam te zijn bij hun inspanningen binnen bedrijven om het werken met gevaarlijke stoffen met zo min mogelijk gezondheidsrisico's te laten plaatsvinden. Allereerst wordt uiteengezet wat men met gevaarlijke stoffen bedoelt en op welke wijze er gezondheidseffecten kunnen optreden (opname en inwerking op het lichaam). Hierna worden de uitgangspunten van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) en de specifieke richtlijnen voor het werken met gevaarlijke stoffen behandeld. Tenslotte wordt uitgebreid ingegaan op het voeren van een goed gevaarlijke-stoffenbeleid in een onderneming, waarbij een stappenplan een belangrijke rol speelt. De bijlagen bevatten onder andere de volgende informatie: begrippenlijst, overzicht van relevante wetgeving en P-bladen, checklist knelpunten in het gevaarlijke-stoffenbeleid, checklist knelpunten op de werkplek, R- en S-zinnen.

TOEPASSING

individueel niveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen (waken)

ONDERWERPEN

veiligheid
gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

gevaarlijke stoffenbeleid, werkplek

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

OR/VGW-commissie
kaderleden
werknemers

GEBRUIKTE METHODE

checklist
stappenplan

PUBLICATIEGEGEVENS

TE VERKRIJGEN BIJ

FNV Amsterdam

PRIJS

OPMERKINGEN

Handboek gezondheid en veiligheid in kantoren

AUTEUR(S) Voskamp, P. (red.)

ABSTRACT

Dit handboek geeft aanbevelingen, richtlijnen, normen en regelgeving op het gebied van ergonomie, bedrijfshulpverlening, milieu, functie-inhoud, gezondheid en veiligheid in kantoren. Het handboek is opgebouwd uit de volgende onderwerpen: ergonomisch inrichten van kantoren, binnenklimaat, hinderlijk geluid, verlichting, daglicht en uitzicht, beeldschermwerk, gebruikersvriendelijkheid van software, kantoormeubilair, oppervlakte en indeling van ruimten, het ontwerpen van kantoortaken, bewegwijzering in kantoorgebouwen, veiligheid en bedrijfshulpverlening, milieuzorg in kantoren, checklist. Het handboek bevat tenslotte de wet- en regelgeving betreffende arbeidsomstandigheden in kantoren.

TOEPASSING individueel niveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN veiligheid
gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN klimaat, geluid, verlichting, beeldscherm,
software, kantoormeubilair, oppervlakte,
kantoortaken, bewegwijzering, veiligheid en
bedrijfshulpverlening, milieu

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) werkgever
werknemer
alle arbo-deskundigen

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS SDU, Den Haag, 1993

TE VERKRIJGEN BIJ SDU, Den Haag

PRIJS f 89,--

OPMERKINGEN

Handboek werkstress : systematische aanpak voor de bedrijfspraktijk	
AUTEUR(S)	Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G.
ABSTRACT	Stress is van invloed op de gezondheid van werknemers. Op den duur kan werkstress leiden tot psychische aandoeningen, zoals overspannenheid en depressiviteit. Op de lange duur kan arbeidsongeschiktheid het gevolg zijn. Dit handboek kan gebruikt worden als handleiding om de stressproblematiek in kaart te brengen. Centraal in dit boek staat een stappenplan voor de aanpak van werkstress. Het biedt een raamplan om een verantwoorde keuze te kunnen maken uit maatregelen voor preventie en reductie van werkstress. Het stappenplan bestaat uit: voorbereiding en signalering, probleemanalyse, keuze van maatregelen, uitvoering van maatregelen, evaluatie. De publikatie is voorzien van checklists en vragenlijsten.
TOEPASSING	groepsniveau bedrijfsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen) treffen van maatregelen (werken) evalueren van de uitgevoerde maatregelen (waken)
ONDERWERPEN	welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	werkstress
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	arbodeskundigen management VGW/OR
GEBRUIKTE METHODE	checklist vragenlijst stappenplan
PUBLICATIEGEGEVENS	Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA, 1993 (4e ongewijzigde druk)
TE VERKRIJGEN BIJ	Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA) Afdeling Verkoop Postbus 75665 1070 AR Amsterdam Tel.nr.: 020-5498404

PRIJS	f 45,--
OPMERKINGEN	In de bijlage van het handboek wordt overzicht geboden van een 8-tal bekende, reeds bestaande vragenlijsten, zoals de VAG, VOS-D, WEBA, VOEG, checklists Arbeidsinhoud, Arbeidsomstandigheden, Arbeidsvoorwaarden en Arbeidsverhoudingen. Het handboek zelf bevat geen nieuwe vragenlijst. Er is door de vakcentrales FNV, CNV en MHP een speciale uitgave ontwikkeld voor werknemers, getiteld 'Stress door werk?: doe er wat aan!' door Kompier, M.A.J., Vaas, S., Marcelissen, F.H.G.

Horeca checklist

AUTEUR(S) GAK

ABSTRACT

Deze brochure bevat een aantal checklists die gebruikt kunnen worden voor de inventarisatie van mogelijke knelpunten op vgw-gebied binnen horeca-bedrijven. Er zijn checklists opgenomen voor de volgende zaken: melding en registratie ongevallen, ehbo, brand en andere calamiteiten, hygiëne, ergonomie, keukens, binnenklimaat, orde en netheid, elektriciteit, gasinstallaties, liften, zwembaden en fitnessruimten, e.d.

TOEPASSING groepsniveau, bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN zie abstract

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) werkgever
werknemer

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS GAK, Amsterdam, 1992

TE VERKRIJGEN BIJ GAK
Amsterdam

PRIJS

OPMERKINGEN

Hyginist	
AUTEUR(S)	Scheffers, T.J.M.
ABSTRACT	Statistische evaluatie van steekproef meetgegevens van chemische stoffen in de atmosfeer van de werkplek.
TOEPASSING	individueel niveau (werkplek) groepsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
ONDERWERPEN	arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	arbeidshygiëne, evaluatie van blootstelling in de werkplekatmosfeer, chemie, biologisch, geluidsintensiteit.
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	arbeidshygiënist bedrijfsartsen bedrijfsverpleegkundigen veiligheidskundigen epidemiologen
GEBRUIKTE METHODE	statistische analyse
PUBLICATIEGEGEVENS	Hyginist handleiding, cursus Arbeidshygiëne Breda
TE VERKRIJGEN BIJ	NVvA Postbus 71452, 2507 BB Den Haag
PRIJS	f 100,--
OPMERKINGEN	Er zijn 113 exemplaren verkocht en aan een internationale versie wordt gewerkt. Hyginist is ontwikkeld bij DSM Geleen.

IMA (Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden)

AUTEUR(S)

Ellens, E., Beumer P.F.M.

ABSTRACT

De Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden kan gebruikt worden voor het beoordelen van de arbeidsomstandigheden, waarbij mogelijke maatregelen voor verbetering worden aangegeven. De methode is ontwikkeld voor gebruik door Arbo-deskundigen en de Arbeidsinspectie. Per onderwerp zijn drie niveaus opgenomen. Op het eerste niveau komen de meest voorkomende knelpunten aan de orde. Op niveau B worden per knelpunt de mogelijke maatregelen gepresenteerd. Op niveau C zijn de criteria vermeld in de vorm van wettelijke eisen, normen en/of richtlijnen. De IMA is ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van SZW en is gebaseerd op de NETWERK-methode die door IZF/NIPG-TNO in 1991 is opgesteld.

TOEPASSING

individueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

organisatie van de arbozorg, algemene voorzieningen (o.a. veiligheid), geluid, klimaat, gassen, dampen, stoffen, lichamelijke belasting, werkplekinrichting, gereedschappen, werktuigen en machines, trillingen, bedieningsmiddelen, visuele informatie, functie-inhoud en werkdruk, werk- en rusttijden

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

alle arbo-deskundigen
inspecteurs van de arbeid

GEBRUIKTE METHODE

observatie
checklist
inspectie

PUBLICATIEGEGEVENS

Kerckebosch, Zeist, 1992, losbladig

TE VERKRIJGEN BIJ

Uitgeverij Kerckebosch
Postbus 122
3700 AC ZEIST
Tel.nr.: 03404-21444

PRIJS

f 109,--

OPMERKINGEN

Met bijbehorend softwarepakket SOFIA kan de rapportage aanzienlijk vereenvoudigd en versneld worden. SOFIA is ook bij Kerckebosch verkrijgbaar. Prijs: f 159,--.
Geschikt voor MS-DOS PC's.

PRIJS	op maat
OPMERKINGEN	Vanaf mei 1994 is er een geheel herziene, op de nieuwe wetgeving afstemde versie verkrijgbaar.

Kort-cyclische arbeid : herkennen en verbeteren

AUTEUR(S)

Ministerie van SoZaWe (DGA)

ABSTRACT

De Arbowet stelt dat kort-cyclisch werk vermeden moet worden tenzij het niet anders kan. Dit concept voorlichtingsblad gaat in op de nadelen van kort-cyclische arbeid, geeft aan in welke situaties het optreedt, en geeft mogelijkheden om het te vervangen door beter werk. Voor de herkenning van kort-cyclische arbeid is een snel en eenvoudig te hanteren checklist opgenomen.

TOEPASSING

individueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN

gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

VERSIES

er is een snel en oriënterende checklist en
een brede en analyserende

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

werknemers
management
VGW/OR
A&O deskundige
technici

GEBRUIKTE METHODE

checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

DGA, Den Haag, CV16

TE VERKRIJGEN BIJ

SDU Servicecentrum Uitgeverijen
Tel.nr.: 070-3789880

PRIJS

f 26,--

OPMERKINGEN

LEO (Lokaal Ervaren Ongemak)	
AUTEUR(S)	Grinten, M. van der
ABSTRACT	Met LEO verkrijgt de gebruiker een subjectieve beoordeling van de belasting. Met behulp van een lichaamsdiagram en 10-puntsschaal (Borg, 1982) moet de werknemer op vaste tijden schatten wat het ervaren ongemak is (0 tot 10) en in welk gebied. Met behulp van een computerprogramma worden deze data verwerkt.
TOEPASSING	individueel niveau groepsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	subjectieve meting van fysieke belasting
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	alle arbo-deskundigen arbeidshygiënist bedrijfsartsen bedrijfsverpleegkundigen ergonomen
GEBRUIKTE METHODE	vragenlijst registratie computerprogramma
PUBLICATIEGEGEVENS	Grinten, M. v.d., Smitt, P., Development of a practical Methode for Measuring body part discomfort in advances in Ind. Ergonomics and Safety IV, Edited by S. Kumer, 1992, Taylor and Francis Grinten, M. v.d., Test-retest reliability for measuring body part discomfort, IEA, Parijs, 1991, Taylor and Francis
TE VERKRIJGEN BIJ	Grinten, M. van der Wassenaarseweg 56 Leiden Tel.nr.: 071-181776
PRIJS	
OPMERKINGEN	

Meten en beoordelen van geluid op de arbeidsplaats

AUTEUR(S)

Veenstra, S.J., Beumer, P., Koster, P. ... (et al.)

ABSTRACT

Dit rapport is geschreven naar aanleiding van de behoefte bij leden van de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVvA) aan meer duidelijkheid over meet- en beoordelingsmethoden ten behoeve van voor het gehoor schadelijk lawaai. Het rapport is gericht op arbeidshygiënist die bij hun werk met lawaai-problematiek worden geconfronteerd. Zowel ISO-normen als de Nederlandse wetgeving met betrekking tot lawaai op de arbeidsplaats komen aan de orde. Vervolgens wordt de keuze en de toepassing van beoordelings- en meetmethoden toegelicht. Tevens wordt ingegaan op de beoordeling van voor het gehoor schadelijke geluidsniveaus, en op de beheersing van het geluidsniveau door maatregelen aan de bron, aan de ruimte en aan de werknemer. In bijlagen zijn voorbeelden van meet- en registratieformulieren opgenomen.

TOEPASSING

individueel niveau (werkplek)

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

blootstelling aan voor het gehoor schadelijke geluidsniveaus

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

arbeidshygiënist

GEBRUIKTE METHODE

checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

Reeks Arbeidshygiënische Methoden, deel 1, NVvA, Den Haag, 1990

TE VERKRIJGEN BIJ

Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVvA) Den Haag

PRIJS

OPMERKINGEN

Monitor Stress en Lichamelijke Belasting

AUTEUR(S) Houtman, I.L.D., Hildebrandt, V.L., DHondt, S.

ABSTRACT

Het instrumentarium (een vragenlijst voor werknemers, en een interviewprotocol voor werkgever en OR) beoogt inzicht te geven in risico's met betrekking tot stress en fysieke belasting, de gevolgen hiervan, preventiebeleid, alsmede belemmerende en bevorderende factoren.

TOEPASSING groepsniveau
bedrijfsniveau
sectorniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN stress, fysieke belasting, risico's, gevolgen,
preventiebeleid, belemmerende en
bevorderende factoren.

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) alle arbo-deskundigen
overheid
bedrijfstakorganisaties

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst
interview

PUBLICATIEGEGEVENS Houtman, I.L.D. e.a. (1993), Monitor-stress
en lichamelijke belasting, Leiden, NIPG-TNO,
NIPG publikatienummer 03.075

TE VERKRIJGEN BIJ NIPG-TNO
Postbus 124
2300 AC LEIDEN
Tel.nr.: 071-181181

PRIJS f 34,95

OPMERKINGEN

NOVA-WEBBA (Onderzoeksvragenlijst Arbeidsinhoud)

AUTEUR(S) Dhondt, S., Houtman, I.L.D.

ABSTRACT

Met de NOVA-WEBBA wordt de arbeidsinhoud gemeten volgens criteria van de Arbowet. De stressrisico's en belemmeringen voor leermogelijkheden worden aangegeven. Het is een breedte-instrument: het signaleert risico's in grote populaties.

TOEPASSING individueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN volledigheid, organiserende taken,
kortcyclische taken, moeilijkheid, autonomie,
informatievoorziening,
contactmogelijkheden, conditionele
belasting, taakeisen, regelproblemen

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) alle arbo-deskundigen
arbeidshygiënist
bedrijfsartsen
bedrijfsmaatschappelijk werkers
bedrijfsverpleegkundigen
ergonomen
psychologen
onderzoekers

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS Dhondt, S., Houtman, I.L.D., Publikatie
nummer 92.088.

TE VERKRIJGEN BIJ NIPG-TNO
Postbus 124
2300 AC LEIDEN
Tel.nr.: 071-181743

PRIJS f 34,65 (publikatie 92.088)

OPMERKINGEN

OWO (Oriënterend Werkplekonderzoek)	
AUTEUR(S)	Kromhout, H.
ABSTRACT	Met dit instrument zijn de voornaamste knelpunten in de arbeidsomstandigheden op afdelingsniveau eenvoudig te inventariseren binnen de tijdsduur van één dag, voor een middelgroot bedrijf.
TOEPASSING	groepsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	veiligheid, gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	geluid, trillingen, schokken, verlichting, klimaat, straling, chemische stoffen, biologische factoren, fysieke belasting, perceptief mentale belasting, veiligheid.
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	alle arbo-deskundigen
GEBRUIKTE METHODE	observatie checklist
PUBLICATIEGEGEVENS	Oostendorp en Kromhout, Vakgroep Luchthygiëne en Verontreiniging R-154, LUW Wageningen, 1985 Kromhout, et.al., American Journal of Industrial Medicine 12: 551-562, 1987.
TE VERKRIJGEN BIJ	H. Kromhout Postbus 8129 6700 EV Wageningen Tel.nr.: 08370-84147
PRIJS	Gratis
OPMERKINGEN	

PBGO (Periodiek Bedrijfsgezondheidskundig Onderzoek)

AUTEUR(S) Commissie Standaardisatie (NVAB)

ABSTRACT

Het bewaken van het evenwicht tussen gezondheidstoestand en arbeidsbelasting bij individuele en groepen werknemers.

TOEPASSING
individueel niveau
groepsniveau
bedrijfsniveau
sectorniveau

PLAATS IN ARBOZORG
inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen (waken)

ONDERWERPEN
gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN
algemene gezondheidstoestand,
werkbeleving, werkplekonderzoek

VERSIES
diverse; zie opmerkingen

BEOOGDE GEBRUIKER(S)
bedrijfsarts
bedrijfsverpleegkundigen
overige arbo-deskundigen

GEBRUIKTE METHODE
vragenlijst
checklist
inspectie
werkplekonderzoek
keuring
registratie

PUBLICATIEGEGEVENS
Weel, A.N.H. en Broersen J.P.J., Signaleren van problemen in werk en gezondheid, proefschrift U.v.A., Amsterdam, 1992

TE VERKRIJGEN BIJ
FAB
Postbus 92157
2508 ED DEN HAAG

PRIJS
op aanvraag bij een arbodienst

OPMERKINGEN

Er zijn diverse varianten of bedrijfseigen versies in gebruik van de oorspronkelijke standaard PBGO-formulieren. Er zijn versies voor het onderwijs ('Vragenlijst voor onderwijsgevend personeel'), voor risicogroepen (chauffeurs), voor belastende factoren, zoals stress ('Vragenlijst Beleving en beoordeling van Arbeid'). Ook zijn er diverse modules in ontwikkeling bij de Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg, zoals een nieuwe basis-standaardlijst en modules gericht op risicofactoren of op sectoren. Het (wettelijk verplichte) aanstellingsonderzoek wordt veelal als basis voor het individuele PBGO beschouwd.

PE (Participatie Ergonomie)

AUTEUR(S) Vink, P., Wortel, E., Laurijssen E., Dul, J.

ABSTRACT

Bij PE worden diverse geledingen in het bedrijf actief betrokken bij het proces van verbeteren van de werkplek. De volgende stadia worden hierbij doorlopen: initiatief → probleem signaleren → selectie van oplossingen → implementatie → evaluatie, en dan eventueel weer opnieuw. In de PE-aanpak wordt in samenspraak met het bedrijf een verbetering bedacht.

TOEPASSING individueel niveau
groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (weten)
treffen van maatregelen (werken)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen (waken)

ONDERWERPEN arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN ergonomische knelpunten, voornamelijk de
belasting van het bewegingsapparaat

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) bedrijfsartsen
bedrijfsverpleegkundigen
werknemers
werkgevers

GEBRUIKTE METHODE projectgroep

PUBLICATIEGEGEVENS Vink, P., Laurijssen, E., Wortel, E., Dul, J.,
Experiences in participatory ergonomics:
results of a roundtable session during the
11th JEA Congress, Paris, Juli 1991.

TE VERKRIJGEN BIJ NIPG-TNO, Leiden

PRIJS

OPMERKINGEN

Protocol werkplekonderzoek in de rubberverwerkende industrie

AUTEUR(S)

Kromhout, H., Swuste, P.H.J.J., Tongeren,
M. van

ABSTRACT

Het protocol beschrijft op welke manier een werkplekonderzoek naar de arbeidsomstandigheden in de rubberverwerkende industrie kan worden opgezet en uitgevoerd. Het accent ligt op onderzoek naar arbeidsomstandigheden rond het werken met toxische stoffen. Dit alles wordt uitgewerkt in een onderzoekprotocol. Het protocol richt de aandacht op: blootstelling aan stof, blootstelling van de huid aan verontreinigingen, blootstelling aan rubberdampen, blootstelling aan oplosmiddelen, blootstelling aan lawaai, toxiciteit van grondstoffen. In een apart supplement is een uitgebreide set vragenlijsten opgenomen, waarmee een concrete situatie kan worden beoordeeld. Tevens worden schema's gepresenteerd om de resultaten van het onderzoek te kunnen verwerken.

TOEPASSING

individueel niveau
groepsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

veiligheid, gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

toxische stoffen, lawaai, stof, trillingen,
werkhouding, klimaat, veiligheid van
machines

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

arbeidshygiënist

GEBRUIKTE METHODE

observatie
checklist
inspectie

PUBLICATIEGEGEVENS

protocol werkplekonderzoek in de
rubberverwerkende industrie (CV24), Den
Haag, Arbeidsinspectie, Min. SoZaWe, 1991

TE VERKRIJGEN BIJ

SdU Uitgeverij
afd. Verkoop Publikaties k 2301
Postbus 2001
2500 EA Den Haag
Tel.nr.: 070-3789884

PRIJS

f 63,--

OPMERKINGEN

Bij het boek hoort een supplement met een
set voor de gegevensverzameling

Quick Scan	
AUTEUR(S)	Heide, H. van der
ABSTRACT	Deze methode is ontwikkeld bij DAF in 1988 op basis van een project arbeidsbelasting dat in 1982 was uitgevoerd. De methode bestaat uit een checklist die door een deskundige wordt ingevuld en een vragenlijst over de arbeidsomstandigheden die door de werknemers wordt beantwoord. De methode voldoet aan de wettelijke eisen aan een risico-inventarisatie en -evaluatie.
TOEPASSING	groepsniveau bedrijfsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen) treffen van maatregelen (werken) evalueren van de uitgevoerde maatregelen (waken)
ONDERWERPEN	arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	
VERSIES	er is een Quick-scan methode voor fabrieken en één voor kantoren
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	arbo-deskundige werkgever
GEBRUIKTE METHODE	checklist vragenlijst
PUBLICATIEGEGEVENS	
TE VERKRIJGEN BIJ	DAF, A. Vreke, Hoofd Veiligheidsdienst Daf Trucks Tel.nr.: 040-144198
PRIJS	
OPMERKINGEN	In 1994 zal software beschikbaar komen om de gegevens van de Quick-scan te verwerken.

Reprotox Instrument	
AUTEUR(S)	Stijkel, A.
ABSTRACT	Het Reprotox instrument is bedoeld als hulpmiddel voor arbodiensten ter advisering aan werkgevers en werknemers inzake het beheersen en voorkomen van risico's voor de reproductiefunctie en/of het nageslacht van werknemers (bijv) als gevolg van beroepsmatige blootstelling aan chemische stoffen en/of processen. Het bevat een stappenplan gericht op het chemische stoffenbeleid.
TOEPASSING	individueel niveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
ONDERWERPEN	gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	chemische stoffen
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	arbeidshygiënist bedrijfsartsen anderen nl. reprotox-expert bij BGD-en
GEBRUIKTE METHODE	stappenplan
PUBLICATIEGEGEVENS	Stijkel, A., Een reprotox-instrument: hulpmiddel voor BGD-en ter advisering van WG en WN inzake het beheersen en voorkomen van reprotoxisico's in arbeidssituaties, Min. SoZaWe, Arbeidsinspectie, Den Haag, 1992, 46 p., Studie S138-2.
TE VERKRIJGEN BIJ	Min. SZW/DGA Postbus 90804 2509 LV Den Haag
PRIJS	f 24,-
OPMERKINGEN	

SEB (Schaal Ervaren Belasting)	
AUTEUR(S)	Meijman, Th.
ABSTRACT Met de SEB wordt vermoeidheid i.v.m. werk gemeten.	
TOEPASSING	individueel niveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	gezondheid welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	werkdruk, belasting, werktijden
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	bedrijfsartsen ergonomen psychologen
GEBRUIKTE METHODE	vragenlijst
PUBLICATIEGEGEVENS	Meijman, Th., 'Over vermoeidheid', Amsterdam, Studiecentrum Arbeid en Gezondheid, 1991 (proefschrift).
TE VERKRIJGEN BIJ	via de auteur
PRIJS	
OPMERKINGEN	

Test Beeldschermwerk	
AUTEUR(S)	Zijlstra, F.R.H., Buurman, R. den, Horn, L.A. ten, Regensburg, R.E.
ABSTRACT Evaluatie-methode waarmee een beeldschermwerker zelf een indruk kan krijgen van de kwaliteit van de eigen werkplek met betrekking tot meubilair, apparatuur, programmatuur en arbeidstaak. De vragen zijn zodanig gesteld en voorzien van toelichting dat de gebruiker de eigen deskundigheid vergroot met betrekking tot de arbeidsomstandigheden.	
TOEPASSING	individueel niveau (werkplek)
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten)
ONDERWERPEN	welzijn (ergonomie)
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	meubilair, hardware, software, arbeidstaak.
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werknemer
GEBRUIKTE METHODE	vragenlijst
PUBLICATIEGEGEVENS	Zijlstra, F.R.H., e.a., Test Beeldschermwerk, Delftse Universitaire Pers, 1989, ISBN 90-6275-574-7.
TE VERKRIJGEN BIJ	Delftse Universitaire Pers Stevinweg 1 2628 CN DELFT Tel.nr.: 015-783254
PRIJS	f 20,--
OPMERKINGEN	Er bestaat tevens een Engelse, Hongaarse en Roemeense vertaling.

Tiladviseur	
AUTEUR(S)	Vink, P. en Berg, R. van den
ABSTRACT	Met de Tiladviseur kunnen til-taken in werksituaties geregistreerd en beoordeeld worden volgens de NIOSH-methode. Tevens worden suggesties gegeven ter verbetering van de situatie.
TOEPASSING	groepsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
ONDERWERPEN	veiligheid gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	lichamelijke belasting bij tillen, de tilhandeling.
VERSIES	er komt een versie voor de Bouw in september 1993.
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	alle arbo-deskundigen arbeidshygiënist
GEBRUIKTE METHODE	observatie registratie (computerprogramma)
PUBLICATIEGEGEVENS	Vink, P., Berg, R. van den, Dul, J., Het beoordelen van tillen met de nieuwe NIOSH- methode, Tijdschrift voor Ergonomie, oktober 1992. Putz-Anderson en Waters, 1991.
TE VERKRIJGEN BIJ	Upgrade B.V. Jupiterstraat 98 Hoofddorp Tel.nr.: 02503-30377
PRIJS	f 1.495,--
OPMERKINGEN	

Tillen en het verplaatsen van lasten: een ergonomische benadering

AUTEUR(S) Pheasant, S., Stubbs, D.

ABSTRACT

Rugpijn is een verschijnsel dat heel vaak voorkomt. Deze publikatie noemt risico-factoren die rugklachten op de werkplek kunnen veroorzaken, en concentreert zich vervolgens op het tillen en verplaatsen van lasten. Stilgestaan wordt bij Europese en Britse richtlijnen voor het hanteren van lasten. Aan de orde komen tevens: biomechanische principes, ergonomie, training, speciale tilhandelingen, zoals het tillen van tonnen en vaten, en mechanische hulpmiddelen. De publikatie bevat een checklist risico-factoren bij het tillen en verplaatsen van lasten.

TOEPASSING individueel niveau (werkplek)

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN ergonomie: de taak, de last, de omgeving,
de persoon

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) alle arbo-deskundigen
werknemer

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS Lanser, Bureau voor de Bedrijfswelzijn,
Hardinxveld-Giessendam, 1992

TE VERKRIJGEN BIJ Lanser, Bureau voor Bedrijfswelzijn
Hardinxveld-Giessendam
Tel.nr.: 01846-18850

PRIJS

OPMERKINGEN

TRAC (Task Recording and Analysis on Computer)

AUTEUR(S)

Studiecentrum Arbeid & Gezondheid en
ERGOcare

ABSTRACT

TRAC is een flexibel observatiesysteem, waarmee verschillende belastende factoren in arbeidssituaties geregistreerd kunnen worden. TRAC stelt arbodeskundigen in staat om op basis van kwantitatieve gegevens knelpunten te signaleren en oplossingen te formuleren of te evalueren. De observaties worden verricht met behulp van een zakcomputer. De verwerking van de data geschiedt met behulp van een menu gestuurd software programma op de PC.

TOEPASSING

individueel niveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen
(waken)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

lichamelijke belasting, functie-inhoud, werk-
rusttijden, expositieduur fysiek en mentaal
belastende factoren, taakanalyse

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

arbodeskundige

GEBRUIKTE METHODE

observatie
registratie

PUBLICATIEGEGEVENS

Mertilla, Karwowski, Computer Applications
in Ergonomics, Occupational Safety &
Health, Elsevier, 1992
Ontwikkeling NEN 2739

TE VERKRIJGEN BIJ

Studiecentrum Arbeid & Gezondheid /
ERGOcare (P. Kuijer)
v.d. Boechorststraat 9
1081 ST AMSTERDAM
Tel.nr.: 020-5487240

PRIJS

f 9.000,-

OPMERKINGEN

TRAC is ontwikkeld door : Robens Institute
of Health and Safety, University of Surrey,
United Kingdom

VAG (Vragenlijst Arbeid en Gezondheid)

AUTEUR(S) Gründemann, R.W.M., Smulders, P.G.W.,
Winter, C.R. de

ABSTRACT

Met de VAG wordt de gezondheid en werk door werknemers zelf beoordeeld. De VAG geeft informatie voor arbobeleid organisatie, voor bedrijfsgezondheidszorg e.d. Er zijn referentiegegevens van 17.000 werknemers aanwezig.

TOEPASSING groepsniveau
 bedrijfsniveau
 sectorniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN taakinhoud/zelfstandigheid,
 taakeisen/stressoren, werkorganisatie,
 werkomstandigheden en veiligheid, leiding
 en collega's, invloed van het werk op de
 privé-situatie, beloning, waardering en
 toekomstverwachtingen, totaal-oordeel over
 het werk, lichamelijke en psychische
 gezondheid, ziekteverzuim/contact met de
 arts/medicijngebruik

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) arbo-deskundigen
 werkgever

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS Handleiding VAG, Swets & Zeitlinger

TE VERKRIJGEN BIJ Swets & Zeitlinger
 Lisse
 Tel.nr.: 02521-19113

PRIJS f 35,- voor de handleiding. Verder prijs op
aanvraag.

OPMERKINGEN De vragenlijsten worden verwerkt door
Swets & Zeitlinger. De organisatie ontvangt
een rapportage over het bedrijf als totaal,
alsook over groepen. Het NIPG-TNO heeft
een telefonische helpdesk voor vragen over
de toepassing van de lijst.

VBBA (Vragenlijst Beleving en Beoordeling van de Arbeid)

AUTEUR(S) Veldhoven, M. van en Meijman, Th.

ABSTRACT

De VBBA meet de psychosociale arbeidsbelasting (stress). De vragenlijst is getest op betrouwbaarheid, en uni dimensionaliteit. De lijst is samengesteld op basis van in Nederland gebruikte vragenlijsten en bevat in totaal ongeveer 250 vragen.

TOEPASSING individueel niveau
groepsniveau
bedrijfsniveau
(sectorniveau)

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN psycho-sociale taakeisen en
regelmogelijkheden, sociaal-organisatorische
organ. context, arbeidsvoorwaarden,
gevolgen van werkstress

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) A&O psycholoog (of andere sociaal
wetenschappelijke onderzoeker)
bedrijfsarts

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS Amsterdam, Nederlands Instituut voor
arbeidsomstandigheden NIA, 1994

TE VERKRIJGEN BIJ Nederlands Instituut voor
Arbeidsomstandigheden NIA
Afdeling verkoop
Postbus 75665
1070 AR Amsterdam
Tel.nr.: 020-5498404

PRIJS f 60,--

OPMERKINGEN

De auteurs willen in overleg met geïnteresseerde gebruikers komen tot een verdere ontwikkeling, normering en validering van de VBBA. Nadere informatie bij BGD West-Brabant, Arbodienst, Marc van Veldhoven, Postbus 6843, 4802 MV Breda, Tel.nr: 076-410120 Fax nr: 076-410824

Veiligheid in het lokaal techniek	
AUTEUR(S)	Willemsen, C.J.J.
ABSTRACT In deze publikatie worden aanbevelingen gedaan voor de inrichting en veiligheid van techniek-lokalen in de eerste fase van het Voortgezet Onderwijs, speciaal gericht op docenten, waarbij wettelijke voorschriften en normen de basis vormen. Eerst wordt ingegaan op het lokaal en de werkplek zelf, waarbij aandacht wordt besteed aan algemene inrichtingsmaatregelen, elektrische installaties, instabiele voorwerpen, meubilair, machinebeveiliging, verlichting, ventilatie, etc. Vervolgens komen ergonomie, persoonlijke beschermingsmiddelen en brandpreventie aan de orde. De didactische organisatie wordt buiten beschouwing gelaten. Tenslotte volgen een aantal relevante instanties en een checklist.	
TOEPASSING	individueel niveau (werkplek) groepsniveau (schoollokaal)
PLAATS IN ARBOZORG	inventariseren van risico's (weten) opstellen actieplannen (wegen)
ONDERWERPEN	veiligheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	werkplek, ergonomie, persoonlijke beschermingsmiddelen, brandpreventie
VERSIES	
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	werkgever werknemer
GEBRUIKTE METHODE	checklist
PUBLICATIEGEGEVENS	Landelijke Pedagogische Centra, Hoevelaken, 1989
TE VERKRIJGEN BIJ	LPC/CPS Hoevelaken Tel.nr.: 03495-41221
PRIJS	
OPMERKINGEN	

Veiligheid in slachterijen, vleesverwerkende bedrijven en het slagersbedrijf.

AUTEUR(S) Hoogendijk, L.

ABSTRACT

In deze brochures wordt stilgestaan bij veilige werkomstandigheden in slachterijen, vleesverwerkende bedrijven en slagersbedrijven. Allereerst wordt aan de hand van de Arbowet aangegeven hoe het werk veiliger, gezonder en prettiger gemaakt kan worden. Vervolgens worden de belangrijkste risico's in het slagersbedrijf onder de loep genomen. Daarna wordt een stapsgewijze aanpak voor veiligheidsbeleid beschreven en worden risico's en oplossingen aangegeven. De brochures zijn voorzien van een inventarisatielijst, waarmee gevaarlijke kanten van het werk opgespoord kunnen worden. Tevens is een literatuurlijst en een lijst met relevante adressen opgenomen.

TOEPASSING groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)

ONDERWERPEN veiligheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

VERSIES Er zijn 2 brochures 1. Gezond van lijf en leden: Tips om de veiligheid in het slagersbedrijf te verbeteren, 2. Veilig aan het werk: Tips om een veiligheidsbeleid op te zetten in slachterijen en vleesverwerkende bedrijven.

BEOOGDE GEBRUIKER(S) werkgever

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS GUO, Den Haag

TE VERKRIJGEN BIJ Gezamenlijk Uitvoeringsorgaan (GUO), Den Haag
Tel.nr.: 070-3528476

PRIJS

OPMERKINGEN

VHBG (Vragenlijst Houding-Beweging-Gezondheid Computerprogramma Loquest).

AUTEUR(S) Hildebrandt, V.H.

ABSTRACT

De VHBG heeft als doel het in kaart brengen van gezondheidsproblematiek van het bewegingsapparaat (klachten) en daarmee samenhangende individuen- en werkgebonden factoren.

TOEPASSING groepsniveau
bedrijfsniveau
sectorniveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN gezondheidsproblematiek van het bewegingsapparaat. Vragen gericht op gezondheid (klachten, medische consumptie), hinder bij houding/beweging, vrije tijdsbesteding (sport), werk (historie, taken en werkdruk) en algemene demografische gegevens.

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) alle arbo-deskundigen

GEBRUIKTE METHODE vragenlijst
computerprogramma

PUBLICATIEGEGEVENS Hildebrandt, V.H. en Douwes, M., Lichamelijke belasting en arbeid: Vragenlijst bewegingsapparaat: de validiteit van gerapporteerde romphouding en rugklachten bij vergelijking van beroepsgroepen, Voorburg, Min. SoZaWe, DGA, 1991 (S 122-3).
Hildebrandt, V.H. en Smitt, P., Handleiding software-pakket vragenlijst bewegingsapparaat (in voorbereiding).

TE VERKRIJGEN BIJ Hildebrandt, V.H.
Wassenaarseweg 56
Leiden
Tel.nr.: 071-181760

PRIJS nog onbekend

OPMERKINGEN

VOEG (Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid)	
AUTEUR(S)	Dirken, J.M.
ABSTRACT	Het doel van de VOEG is het meten van gezondheidsklachten (m.n. stress of psychosomatische klachten) bij werknemers.
TOEPASSING	groepsniveau
PLAATS IN ARBOZORG	weten
ONDERWERPEN	gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	21 items, gevraagd wordt naar vermoeidheidsklachten, klachten van hart en vaten, maag/darmsysteem en het bewegingsapparaat
VERSIES	twee; zie opmerkingen
BEOOGDE GEBRUIKER(S)	arbo-deskundigen epidemiologen
GEBRUIKTE METHODE	vragenlijst
PUBLICATIEGEGEVENS	Dirken, J.M., Arbeid en Stress, Groningen: Wolters Noordhoff, 1969; Joosten & Drop, Gezondheid en Samenleving, 1987, 251-265; Van Sonsbeek, 1990, CBS, Katern 17; Mootz, M. en van den Berg, J., Maandbericht Gezondheid (CBS) 89/2, p. 4-10
TE VERKRIJGEN BIJ	Inlichtingen bij M.A.J. Kompier NIPG/TNO Leiden Tel.nr.: 071-178888
PRIJS	
OPMERKINGEN	Het afnemen van de VOEG is alleen zinvol bij een voldoende grote onderzoeksgroep (10-15). Er zijn versies van de VOEG in gebruik bij het CBS voor het doorlopend leefsituatieonderzoek (14 items) en voor de Gezondheidsenquête (23 items).

VOS-D (Vragenlijst Organisatie Stress-D)

AUTEUR(S)

Bergers, G.P.A., Marcelissen, F.H.G. en
Wolff, Ch.J. de

ABSTRACT

Deze vragenlijst, de VOS-D, heeft als functie organisatiestress te meten. Het model dat hieraan ten grondslag ligt, is het zg. Michigan organisatie-rolstress model. Daarbij wordt uitgegaan van een sociaal- en organisatie-psychologische interpretatie van het begrip stress. De Vragenlijst Organisatiestress (VOS) is geschikt voor hogere functies. Is de groep werknemers qua functie divers of hebben de werknemers een lager opleidingsniveau, dan is de VOS-D beter geschikt. Het eerste deel van de handleiding is een beschrijving van de constructie van de VOS-D, de betrouwbaarheid en validiteit. In het tweede deel worden aanwijzingen gegeven voor het praktische gebruik.

TOEPASSING

bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

stress

VERSIES

de VOS is bedoeld voor hogere functies, de
VOS-D is bedoeld voor groepen met hee
diverse functies of een lager
opleidingsniveau.

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

bedrijfsartsen
bedrijfsmaatschappelijk werkers
psychologen

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS

Bergers, Marcelissen, Wolff de, VOS-D,
Vragenlijst organisatiestress-D, handleiding
en vragenlijst, Stressgroep publikatie 36,
1986, KU Nijmegen

TE VERKRIJGEN BIJ

Katholieke Universiteit Nijmegen
A&O-psychologie
Montessorilaan 3
6500 HE NIJMEGEN

PRIJS

OPMERKINGEN

Vragenlijst Gezondheid, Werk en Werkomstandigheden van Onderwijzend Personeel.

AUTEUR(S)

Poppel, J. van en Kamphuis, P.

ABSTRACT

De vragenlijst geeft een beeld van de somatische en psychische gezondheidsbeleving, de taakbelasting, de arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen van onderwijzend personeel. Het instrument kan ingezet worden in individueel of groepsgericht PBGO, en kan ook gebruikt worden in het kader van een 'schoolgezondheidsonderzoek'. Het instrument beoogt zowel de gezondheidssituatie van de individuele onderwijsgevende als van het hele team van een school in beeld te krijgen.

TOEPASSING

individueel niveau
groepsniveau
bedrijfsniveau
brancheniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (weten)
evalueren van de uitgevoerde maatregelen (waken)

ONDERWERPEN

gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Taakbelasting binnen de school, collegiale verhoudingen, mentale belasting, lichamelijke belasting, werkdruk, materiële arbeidsomstandigheden, arbeidsinhoud.

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

bedrijfsartsen
psychologen

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS	Poppel, van en Kamphuis, Methodencahier nr. 8 'PBGO in het onderwijs', IVA Tilburg, november 1989 Poppel, van en Kamphuis, PBGO bij onderwijzend personeel in de leeftijdsgroep 45 tot 49 jaar, IVA Tilburg, maart 1990 Kamphuis en Poppel, van, Het schoolgezondheidsonderzoek onder onderwijsgeevenden, EBO-tussenrapport nr. 17, IVA Tilburg, april 1990 Poppel, van en Kamphuis, Gezondheid, werk en werkomstandigheden van onderwijzend personeel in schooljaar 1990-1991, Min. SoZaWe/AI (S 154).
TE VERKRIJGEN BIJ	IVA-Tilburg Postbus 90153 5000 LE TILBURG Tel.nr.: 013-662443
PRIJS	gratis voor arbodiensten (indien opname in landelijk referentiebestand mogelijk is)
OPMERKINGEN	Er worden jaarlijks overzichten geboden van referentiegegevens en profielen naar schoolsoort en leeftijd. In ontwikkeling is een vragenlijst specifiek voor onderwijs ondersteunend personeel.

Vragenlijst Klimaatbeleving

AUTEUR(S)

Vogelzang, P.F.J.en van der Gulden J.W.J.

ABSTRACT

In de begeleidende onderzoeksnotitie 'Standaardlijst voor Sick building-klachten' wordt besproken wat de verwachtingen zijn waaraan een standaardvragenlijst met betrekking tot klachten aangaande het sick building syndrome (SBS) moet voldoen en hoe deze eruit moet zien. Vervolgens wordt bekeken in hoeverre bestaande lijsten voor onderzoek naar SBS-klachten aan de geformuleerde eisen voldoen. Op een aantal vragen en formuleringen in deze lijsten wordt wat dieper ingegaan, waarna een uitgewerkt voorstel volgt voor een standaardlijst. Tenslotte wordt stilgestaan bij een aantal praktische randvoorwaarden.

TOEPASSING

groepsniveau
bedrijfsniveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

primair: klimaat, secundair ook: functie-
inhoud, mentale belasting, werkdruk,
verlichting, meubilair.

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

alle arbo-deskundigen

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS

Vogelzang, P.F.J., Gulden, J.W.J. van der,
Standaardlijst voor 'Sick Building' - klachten:
beoordeling van bestaande vragenlijsten
voor onderzoek naar gezondheidsklachten bij
gebruikers van gebouwen en een voorstel
voor een standaardlijst, Katholieke
Universiteit Nijmegen, 1990.

TE VERKRIJGEN BIJ

P.F.J. Vogelzang, afd. ABG
Verlengde Groenestraat 75
6525 JE NIJMEGEN
Tel.nr.: 080-613124/613119

PRIJS

OPMERKINGEN

Vragenlijst ter beoordeling van beeldschermfuncties

AUTEUR(S)

Berndsen, M.B., Vaas, F.

ABSTRACT

Met behulp van deze checklijsten is het mogelijk om beeldschermfuncties te beoordelen op veiligheid, gezondheid en welzijn, waarbij ergonomie centraal staat. Alle onderdelen van een beeldschermwerkplek worden besproken: zithouding en meubilair, leesbaarheid op het scherm en de effecten van spiegeling, de werkomgeving met de aspecten verlichting, temperatuur en geluid, en de arbeidsinhoud met de verschillende deeltaken. Per onderdeel worden vragen gesteld, die in een puntensysteem worden verwerkt. Aan de hand van de behaalde scores kunnen knelpunten gesignaleerd worden.

TOEPASSING

individueel niveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN

arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

zithouding, leesbaarheid scherm, spiegeling, werkomgeving, taken, regelmogelijkheden, contacten

VERSIES

Er zijn 3 versies, een vragenlijst voor beeldschermtekenfuncties, één voor software-ontwikkelaars en één voor administratieve beeldschermfuncties.

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

werknemer
OR/VGW-commissie

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst

PUBLICATIEGEGEVENS

Steunpunt Technologie, Amsterdam, 1990

TE VERKRIJGEN BIJ

FNV, Steunpunt Technologie
Tel.nr.: 06-8212355

PRIJS

OPMERKINGEN

WEBA (Welzijn bij de Arbeid)

AUTEUR(S)

Pot, F.D., Christis, J.H.P., Fruytier, B.G.M.

ABSTRACT

Aanbeveling voor te hanteren richtlijnen bij het beoordelen en (her)ontwerpen van de organisatie van de arbeid, in het bijzonder de inhoud van functies. Bij de richtlijnen staat de zelfwerkzaamheid van ondernemingen voorop, maar ze kunnen ook gehanteerd worden door de Arbeidsinspectie en andere deskundigen. Allereerst wordt een theoretisch-strategische onderbouwing gegeven van de wijze waarop "welzijn bij de arbeid, gelet op de stand van de arbeids- en bedrijfskunde" uitgewerkt is. Vervolgens wordt de WEBA-methodiek voor het beschrijven, beoordelen en verbeteren van functies beschreven. Tenslotte worden 14 werksoorten uit de praktijk behandeld, teneinde te illustreren hoe met de WEBA-methodiek gewerkt kan worden in uiteenlopende praktijksituaties.

TOEPASSING

individueel niveau

PLAATS IN ARBOZORG

inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)
treffen van maatregelen (werken)

ONDERWERPEN

welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

functie-inhoud/werkdruk/mentale
belasting/stressrisico's en leermogelijkheden.

VERSIES

WEBO voor onderwijzend personeel.
Het NIPG-TNO heeft op basis van de WEBA
een onderzoeksvragenlijst arbeidsinhoud
(NOVA-WEBA) gemaakt.

BEOOGDE GEBRUIKER(S)

alle arbo-deskundigen

GEBRUIKTE METHODE

vragenlijst
interview
observatie
checklist

PUBLICATIEGEGEVENS

functieverbetering en organisatie van de
arbeid (S71), DGA, 1989
Handleiding WEBA, 1993
CV22: Functie-inhoud analyseren en
beoordelen; de WEBA-methode, 1991, AI,
Den Haag.

TE VERKRIJGEN BIJ

SDU, DEN HAAG
Tel.nr.: 070-3789880

PRIJS

f 96,50 (S71), f 39,- (CV22)

WEBO (Werkdruk bij Onderwijstaken)

AUTEUR(S) Christis, J.

ABSTRACT

De WEBO-methode (Werkdruk Bij Onderwijstaken) is een instrument waarmee scholen verschillende vormen van taakbelasting kunnen identificeren en maatregelen kunnen nemen om die taakbelasting te reduceren. De methode is vooral geschikt voor de beoordeling en functieverbetering van leraren in het algemeen voortgezet onderwijs. In het eerste deel van dit boek staat de theoretische achtergrond van de methode centraal. Hierbij komen de maatschappelijke achtergrond, de noodzaak van een preventief verzuimbeleid en een gecombineerd taakverdelings- en taakbelastingsbeleid aan de orde. Tevens wordt een omgevingsmodel gepresenteerd, dat aangeeft van welk werk mensen overspannen kunnen worden. In deel twee van dit boek wordt de WEBO-methode gepresenteerd op een manier die direct toepasbaar is. In bijlagen zijn formulieren opgenomen voor de inventarisatie en beoordeling van taken, en voor de inventarisatie van problemen en regelmogelijkheden.

TOEPASSING individueel niveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)
opstellen actieplannen (wegen)

ONDERWERPEN welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN werkdruk

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) alle arbo-deskundigen
werkgever
werknemer

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS Christis, J. Taakbelasting en Taakverdeling;
een methode voor aanpak van werkdruk in
het onderwijs, Nederlands Instituut voor
Arbeidsomstandigheden NIA, 1992.

TE VERKRIJGEN BIJ Nederlands Instituut voor
Arbeidsomstandigheden NIA
Afdeling Verkoop
Postbus 75665
1070 AR AMSTERDAM
Tel.nr.: 020-5498404

PRIJS

f 40,-- boek

OPMERKINGEN

Werken aan de scankassa in de supermarkt : checklist

AUTEUR(S) Meerman, M., Huppes, G.

ABSTRACT

Deze checklist is bedoeld voor caissières die met scannerkassa's met venster werken. Met behulp van deze lijst kunnen antwoorden gegeven worden op vragen betreffende het kassameubel, stress, afwisseling van het werk, verlichting, lawaai en binnenklimaat. De checklist is opgebouwd uit een aantal hoofdstukken met de volgende onderwerpen: het kassasysteem, het scan- en afrekensysteem, het kassameubel, taken, regelproblemen, informatievoorziening, contactmogelijkheden, omgevingsfactoren.

TOEPASSING individueel niveau

PLAATS IN ARBOZORG inventariseren van risico's (weten)

ONDERWERPEN gezondheid
welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN kassasysteem, kassameubel, taken,
regelmogelijkheden, informatievoorziening,
kontaktmogelijkheden, verlichting, klimaat,
lawaai, uitzicht

VERSIES

BEOOGDE GEBRUIKER(S) werknemers

GEBRUIKTE METHODE checklist

PUBLICATIEGEGEVENS Dienstenbond FNV, Woerden, 1991

TE VERKRIJGEN BIJ Dienstenbond FNV
Postbus 550
3440 AM Woerden
Tel.nr.: 03480-75922

PRIJS f 9,95

OPMERKINGEN

INDEX OP INSTRUMENTNAAM

ABRIE (Algemene bedrijfverkenning en risico-inventarisatie en evaluatie)	1
Arbeidsomstandigheden in gemeenten	4
Arbeidsomstandigheden in het onderwijs : een handreiking voor het bereiken van een goed werk- en onderwijsklimaat.	5
Arbo-checklist	8
ARIG (Algemene Risico Inventarisatie Gezondheidszorg)	10
BASAM (Basisvragenlijst Amsterdam)	14
Beroepsziekten: melden en registreren.	16
BSMI (Beoordelings Schaal Mentale Inspanning)	18
Checklist Arbo-zorg restauratieve voorzieningen	19
Checklist op maat	20
Checklist voor Administratieve functies	21
Checklists Arbeidsinhoud, -omstandigheden, -voorwaarden, -verhoudingen	22
Draaiboek werklasteronderzoek verpleeghuizen	23
Ergonomie op de werkplek	26
EXCOM	27
Foto-analyse	28
Gids voor milieu en arbozorg: handleiding milieuzorg en handleiding arbozorg.	29
Grip op kwaliteit	31
Handboek bedrijfsnoodplan: voor bedrijven en instellingen	33
Handboek gevaarlijke stoffen	34
Handboek gezondheid en veiligheid in kantoren	36
Handboek werkstress : systematische aanpak voor de bedrijfspraktijk	37
Horeca checklist	39
Hyginist	40
IMA (Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden)	41
IPP (Inspectie Plus Pakket)	43
Kort-cyclische arbeid : herkennen en verbeteren	45
LEO (Lokaal Ervaren Ongemak)	46
Meten en beoordelen van geluid op de arbeidsplaats	48
Monitor Stress en Lichamelijke Belasting	49
NOVA-WEBA (Onderzoeksvragenlijst Arbeidsinhoud)	50
OWO (Oriënterend Werkplekonderzoek)	52
PBGO (Periodiek Bedrijfsgezondheidskundig Onderzoek)	53
PE (Participatie Ergonomie)	55
Protocol werkplekonderzoek in de rubberverwerkende industrie	56
Quick Scan	58
Reprotox Instrument	59
SEB (Schaal Ervaren Belasting)	60
Test Beeldschermwerk	61
Tiladviseur	62
TRAC (Task Recording and Analysis on Computer)	64
VAG (Vragenlijst Arbeid en Gezondheid)	66
VBBA (Vragenlijst Beleving en Beoordeling van de Arbeid)	68
Veiligheid in het lokaal techniek	70
Veiligheid in slachterijen, vleesverwerkende bedrijven en het slagersbedrijf.	71
VHBG (Vragenlijst Houding-Beweging-Gezondheid Computerprogramma Loquest).	73
VOEG (Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid)	75

VOS-D (Vragenlijst Organisatie Stress-D)	76
Vragenlijst Gezondheid, Werk en Werkomstandigheden van Onderwijzend Personeel.	78
Vragenlijst Klimaatbeleving	80
WEBA (Welzijn bij de Arbeid)	83
WEBO (Werkdruk bij Onderwijstaken)	85
Werken aan de scankassa in de supermarkt : checklist	87

INDEX OP AUTEURSNAAM

Arbeidsinspectie	21, 41, 54, 56, 75
Bergers, G.P.A., Marcelissen, F.H.G. en Wolff, Ch.J. de	70
Berndsen, M.B., Vaas, F.	74
Biessen, P.G.A.	14
Bunnik, R. en Bisping, B.	20
Christis J. en Fortuin, R.J.	12
Christis, J.	77
Commissie Standaardisatie (NVAB)	51
Delden, P.G.J. van (red.)	31
Dhondt, S., Houtman, I.L.D.	49
Dirken, J.M.	69
Douwes, M.	28, 67
Ellens, E., Beumer P.F.M.	41
GAK	39
Grinten, M. van der	46
Gründemann, R.W.M., Smulders, P.G.W., Winter, C.R. de	62
Grunveld, J.E., Speld, G.D.J. van der	23
Heesen, T.J., Terwoert, J. (et al.)	34
Heide, H. van der	55
Hildebrandt, V.H.	67
Hoogendijk, L.	66
Houtman, I.L.D., Hildebrandt, V.L., DHondt, S.	48
Industriebond FNV	9
Kamp, B., Haar, I. ter, Kusiak, L.	3
Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G.	22, 37
Kromhout, H.	50, 54
Kromhout, H., Swuste, P.H.J.J., Tongeren, M. van	54
Lejeune, M.P.J., Schippers, A.T.M.	8
Meerman, M., Huppes, G.	79
Meijman, Th.	57, 63
Ministerie van SoZaWe (DGA)	27, 45
Ministerie van SoZaWe (DGA/AI)	16
Oostendorp, Y., Dijkstra, L., Brouwer, E.J.	1
Pheasant, S., Stubbs, D.	60
Poll, K.	26
Poppel, J. van en Kamphuis, P.	71
Pot, F.D., Christis, J.H.P., Fruytier, B.G.M.	75
Roorda, J.	25
Scheffers, T.J.M.	40
Simons, J. (red.)	5
Stijkel, A.	56
Stroosnijder, P.	33
Studiecentrum Arbeid & Gezondheid en ERGOcare	61
Veenstra, S.J., Beumer, P., Koster, P. ... (et al.)	47
Veldhoven, M. van en Meijman, Th.	63
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	4
Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten	29
Vink, P., Wortel, E., Laurijssen E., Dul, J.	53
Vogelzang, P.F.J.en van der Gulden J.W.J.	73

Voskamp, P. (red.)	36
Willemsen, C.J.J.	65
Zijlstra, F.R.H., Buurman, R. den, Horn, L.A. ten, Regensburg, R.E.	58

INDELING RISICOKLASSEN

Indeling van de risicoklassen volgens Arbeidsinspectie (sinds mei I-SZW, Dienst voor Inspectie en Informatie)

Klasse I:

<i>Nummer</i>	Naam bedrijfsvereniging
24	Overheidsdiensten (sociale werkplaatsen)
03	Bouwnijverheid
16	Slagers en vleeswarenbedrijven (De Samenwerking)
23	Gezondheid, geestelijke- en maatschappelijke belangen (Gezondheid)
04	Hout- en meubelindustrie en groothandel in hout
08	Grafische industrie
10	Metaal- en elektrotechnische industrie
11	Metaalnijverheid
21	Vervoer

Onder deze eerste klasse vallen de bedrijven waar de meeste arbo-risico's aanwezig zijn. Vandaar dat de verplichting zich aan te sluiten bij een gecertificeerde arbodienst als eerste voor deze categorie bedrijven ingaat. Namelijk op 1 januari 1996.

Klasse II:

<i>Nummer</i>	Naam Bedrijfsvereniging
27	Nieuwe industriële bedrijfsvereniging
26	Nieuwe algemene bedrijfsvereniging
22	Hotel, restaurant, café, pension en aanverwante bedrijven (Horeca)
18	Detailhandel, ambachten en huisvrouwen (Detam)
02	Zuivelindustrie
01	Tabakverwerkende en agrarische bedrijven
19	Haven- en aanverwante bedrijven, binnenscheepvaart en visserij (Habivi)
15	Bakkersbedrijf
20	Koopvaardij
25	Bank- en verzekeringswezen, groothandel en vrije beroepen (NAB)
–	Niet-aangesloten werkgevers

De bedrijven uit deze categorie zijn pas per 1 januari 1988 verplicht zich aan te sluiten bij een arbodienst.

ADRESSEN

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Anna van Hannoverstraat 4

Postbus 90804

2509 LV Den Haag

tel. (070) 33 34 444

fax. (070) 33 34 023

Arbeidsinspecties:

Eerste district

Sint Pieterskade 26

Postbus 300

6200 AH Maastricht

tel. (043) 21 92 51

fax. (043) 21 30 52

Tweede district

Vismarktstraat 28

Postbus 90109

4800 RA Breda

tel. (076) 22 34 00

fax. (076) 22 94 70

Derde district (tevens Inspectie van

de Havenarbeid)

Stadionweg 43c

Postbus 9580

3007 AN Rotterdam

tel. (010) 47 98 300

fax. (010) 47 97 093

Vierde district

Florijnburg 41

Postbus 7001

3430 JA Nieuwegein

tel. (03402) 94 511

fax. (03402) 40 905

Vijfde district

Bredewater 18

Postbus 3013

2700 KN Zoetermeer

tel. (079) 71 01 01

fax. (079) 51 17 73

Zesde district (tevens Inspectie van de Havenarbeid)

Leeuwendalersweg 21

1055 JE Amsterdam

tel. (020) 58 12 612

fax. (020) 68 64 703

Zevende district

Engelse Kamp 4

Postbus 30016

9700 RM Groningen

tel. (050) 22 58 80

fax. (050) 26 72 02

Achtste district

Smedenstraat 280

Postbus 5011

7400 GC Deventer

tel. (05700) 14 745

fax. (05700) 17 208

Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA)
De Boelelaan 30
Postbus 75665
1070 AR Amsterdam
tel. (020) 54 98 611

Overkoepelende organen van arbodiensten:

Vereniging van Onafhankelijke Arbo-diensten VOAD
Dreeftoren, Haaksbergweg 53
1101 BR AMSTERDAM
Tel. 020 – 69 17 419

Landelijke vereniging voor (Inter) Gemeentelijke Arbo-en bedrijfsgezondheidsdiensten
LIGA
Postbus 85300
3508 AH UTRECHT
Tel. 030 – 52 30 04

Federatie van Arbo-en Bedrijfsgezondheidsdiensten FAB
Postbus 82157
2508 ED DEN HAAG
Tel. 070 – 35 44 200

De nieuwe Arbowet verplicht bedrijven een risico-inventarisatie en -evaluatie uit te voeren. De werkgever kan deze taak uitbesteden aan een Arbodienst of dit een 'eigen arbo-deskundige' opdragen. Hoe dan ook, degene die de risico-inventarisatie gaat uitvoeren, zal daarbij moeten terugvallen op een voor die bedrijfssituatie geschikt instrument.

Maar wat houdt inventariseren en evalueren nu precies in? Voldoet een korte rondgang met een leken-checklijst of moet een erkend deskundige een diepte-onderzoek uitvoeren met een per computer te verwerken gevalideerd instrument? Hoe verhouden alle mogelijke inventarisatie-instrumenten zich tot elkaar? Is een instrument pas 'OK' als het arbo-breed is?

Deze uitgave houdt 60 Arbo-instrumenten tegen het licht en verheldert de verplichte risico-inventarisatie. Het eerste deel van dit boek geeft antwoord op bovenstaande vragen en gaat in op de plaats van risico-inventarisatie en -evaluatie binnen het arbo-beleid. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de wettelijke eisen. Daarna volgt een uiteenzetting van de criteria die bij de keuze van de instrumenten zijn gehanteerd en het daarbij gevolgde protocol.

Het tweede deel beschrijft op uniforme wijze 60 instrumenten gericht op veiligheid, gezondheid en welzijn (VGW). Per instrument is ondermeer beschreven: de makers, doel en samenvatting van het instrument, de beoogde gebruiker, geschiktheid voor individu, afdeling, bedrijf of branche, de methode waarop het instrument stoelt, aangevuld met specifieke kenmerken en verkrijgbaarheidsgegevens.

Andere NIA arbo-uitgaven, een selectie:

- *Handleiding Arbo-jaarverslag:*

Een werkboek waarin stap voor stap wordt beschreven hoe u een goed arbo-jaarverslag opstelt

- *Handleiding Arbo-jaarplan:*

Een stappenplan geeft aan hoe u het arbo-beleid in uw bedrijf kan concretiseren in een arbo-jaarplan

- *Aanpak Ziekteverzuim:*

Een wijze van aanpak van verzuimbeheersing, plus een rekenmodel van de kosten en baten van verzuim en de beheersing daarvan

- *Psychische problemen en de werksituatie:*

Een handvat voor de sociaal-medische begeleiding van werknemers met psychische klachten

- *Het meten van psychosociale arbeidsbelasting met een vragenlijst:*

Een schets van de stand van techniek bij het meten van psychosociale arbeidsbelasting en de presentatie van de nieuwe 'Vragenlijst Beleving en Beoordeling van de Arbeid' (VBBA)